

Lélekemelő

pszichiáterek egymás között

*A művészi
szemfényvesztés...*

Pszicho-literatúra

Ép lélekben ép test

*Quo Vadis komplex
medicina?*

képek
hangulatok
könyvek

Tartalom

KONGRESSZUS
Ép lélekben ép test, avagy irányt váltanak a pszichiáterek **04**

EPIGENETIKA
Quo Vadis komplex medicina? **08**

HATÁRON TÚL
Két kultúra között... **10**
A szamizdattól Malina Hedvigig... **12**

KÖLTÉSZET ÉS ZENE
Pszicho-literatúra **14**

FOTÓ
Hobbiból művészet... **16**

HÉTKÖZNAPI FILMEK
Filmklub másképpen... **19**

EURÓPA TANÁCS
A kishalakat saját megbízóik dobják fel **21**

SAKDOLGOZÓK
Tünde járt a földi paradicsomban... **24**

MŰVÉSZEK
A művészi szemfényvesztés... **26**

LÉLEKEMELŐ LIVE
József Attilától az élet indájáig... **29**

VILÁGHÁLÓ
Az internet és az egészségügy **32**

EGIS
Az Egis a körmendi kosárcsapat névadó szponzora lett **34**

Kedves Olvasó!

Mit tenne Ön, ha minden évben lenne egy éjszaka, amikor bármit elkövethet következmények nélkül? Amikor este 7-től reggel 7-ig szolgálaton kívül helyezi magát a rendőrség, a mentőszolgálat, a tűzoltók és valamennyi kórház. Lopna, rabolna, gyilkolna, vagy netán megmaradna békés polgárnak? Ezt a kérdést feszegeti *A bűn éjszakája*. Besorolása szerint thriller, de inkább izgalmas lélektani dráma és társadalomkritika, egy család sorsát követi nyomon egyetlen éjszakán át. Négy ember sorsát, döntéseit, akikről kiderül, meddig képesek elmenni, hogy megvédjék magukat, amikor a gyilkos külvilág betör az otthonukba.

2022-ben vagyunk, egy olyan Amerikában, ahol a kormány minimálisra csökkentette a bűnözést, ismeretlen a munkanélküliség, a gazdaság pedig prosperál. Hogyan érték el ezt a hihetetlen eredményt? Az alapító atyák minden évben elrendelik az irtás éjszakáját – egyetlen éjszakát a 365-ből –, amikor bármilyen bűncselekmény – védtelen emberek hobbi-mészárlását is beleértve – büntetés nélkül elkövethető. Ez egy olyan éjszaka, amikor szabad a vásár, vagyis a brutalitás, az agresszió, a horror. A bankárok, orvosok, ügyvédek – a sor tetszőlegesen bővíthető – késsel, pisztollyal, puskával, baltával felfegyverkezve mindent megtehetnek felelősségre vonás nélkül.

A filmben egy tehetős, középosztálybeli család életébe csöppenünk. Kerítésekkel körbezárt környéken laknak, úgy tűnik: privilegizált helyzetük lehetővé teszi, hogy az irtás éjszakája ne veszélyeztesse őket, és hogy biztonságban, a tévén keresztül követhessék az eseményeket. A műsorban a tudósok azzal magyarázzák a lépés szükségességét, hogy eredendően agresszív a természetünk, és hogy a társadalom javára válik, ha egyszer egy évben mindenki kiereszti a felgyülemlett feszültséget.

A Sandin-házaspár (Ethan Hawke és Lena Headey) házát egy hozzájuk bemenekülő, idegen miatt megrohanja egy jólöltözött fiatalokból álló banda. Követelik a már megsebesített fekete bőrű áldozatukat, hogy pontot tehessenek az i-re, bevégezhessek, amit elkezdtek. Most Jamesen, a feleségén Maryn, és a gyermekeiken a sor, hogy túléljék az éjszakát anélkül, hogy olyan szörnyetegekké változnának, mint akik elől elrejtőztek. De vajon sikerül-e békepártinak maradniuk, vagy gyilkolniuk kell ahhoz, hogy életben maradhassanak? Annál is inkább, mert a zseniálisnak beharangozott biztonsági rendszert valójában olyan könnyű feltörni, mintha csak egy gagyi papírmásolat lenne.

A bűn éjszakája megkerüli a törvény elfogadását megelőző, vélhetően óriási viták ismertetését, és már azt az állapotot mutatja meg, amelyben a társadalom döntő többsége természetesnek veszi a mézárás éjszakáját. Az ötlet és a propaganda is briliáns. Amerika újjászületéseként emlegetik a bűn éjszakájának bevezetését, a megtisztulás – ez az akció minősítése – pedig eufemizmus arra, hogy emberek halomra ölik egymást.

Brutális, ugyanakkor nagyon is elképzelhető jövőképpel sokkol minket Hollywood ebben a filmben. Merthogy az emberi természet sokszínű. Az is belefér, hogy az erőszak a génjeinkben lakozik, és vérszomjas, gyilkos majmok módjára cselekszünk, meg az is, hogy belénk van kódolva az empátia, és az önkontroll is. Az pedig, hogy melyik hajlam kerül előtérbe, a társadalmi környezettől függ, ahogyan a történelem során ciklikusan jelentkező vérontások is bizonyítják.

A környezet és az életmód hatását emelte ki az MPT VIII. Nemzeti Kongresszusának egyik főelőadója Falus András akadémikus is, mondván a mendeli alaptörvények már nem érvényesek, hiszen megváltoztatja őket az epigenetika, aminek segítségével gének ki-, illetve bekapcsolhatók. A vele készült interjú mellett a Lélekemelőben olvashatnak erőszakról is, hiszen az MPT újonnan kitüntetett tiszteletbeli tagjáról, Jozef Hašto szlovák pszichiáterről nem írhatunk Malina Hedvig, a brutálisan bántalmazott szlovákiai magyar lány történetének ismertetése nélkül. A másik tiszteletbeli tag, Dinesh Bhugra indiai származású londoni pszichiáter többek között az erőszakos szexről és a pedofiliáról is megosztja véleményét lapunk olvasóival. Vagy itt van Gerevich József írása a művészek speciális kategóriákba sorolásáról, a szemfényvesztő művészek – például Amadeo Modigliani – agressziójáról, aki súlyos fizikai és lelki megpróbáltatásoknak tette ki mindazokat a nőket, akik intim közelségbe kerültek vele. Legalább ilyen érdekes Frecska Ede a Lélekemelő Live rendezvényen elhangzott előadása az élet indájáról és a halál köteléről. A többi interjúhoz, riporthoz is jó szórakozást kíván:

B. Király Györgyi

Lélekemelő

A Psychoeducatio-
Léleknevelés Alapítvány
és az EGIS szakmai-
kulturális magazinja a
Magyar Pszichiátriai
Társaság támogatásával.

ISSN 2061-4187

Felelős szerkesztő:

B.K.Gy.

Szerkesztő:

Füredi János és
Harmatta János

Szaktanácsadó:

Molnár Károly és
Nagy Enikő Éva

Koordinátor:

Turjányi Katalin

Munkatársak:

Boromissza Piroska,
Bozsán Eta,
Bulla Bianka,
Csák Elemér,
Gubcsi Anikó,
Vámos Éva és
Várhegyi Andrea

Tördelőszerkesztő:

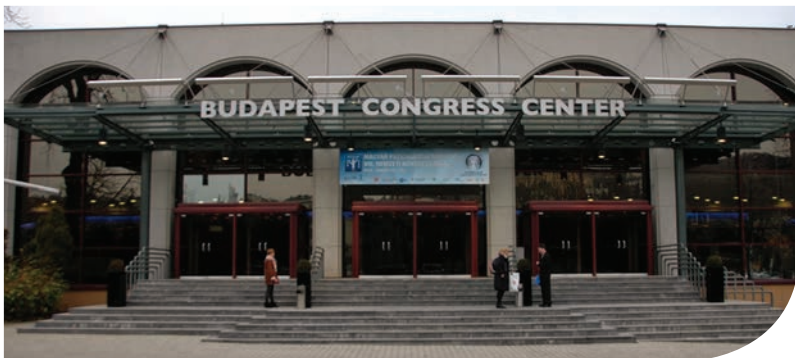
Tusor Ildikó

A lap orvosok és egészség- ügyi szakdolgozók számára készül, terjesztik:

az EGIS orvoslátogatói,
beszerezhető a Léleknevelés
Alapítvány – XII. ker. Szilágyi
Erzsébet fasor 22.

Tel.: 275-2452 –, illetve a
Magyar Pszichiátriai Társaság
– II. ker. Hűvösvölgyi út 75/a.
Tel.: 275-0000 – titkárságán.

Ép lélekben ép test, avagy irányt váltanak a pszichiáterek

Test és lélek egysége, az emberközpontú, holisztikus szemléletű gyógyítás jegyében zajlott a Magyar Pszichiátriai Társaság január 22–25. között megrendezett VIII. Nemzeti Kongresszusa. Mintegy másfél ezer érdeklődő látogatott el a Budapesti Kongresszusi Központba a pszichiátria szakma legnagyobb hazai seregszemléjére. A rendkívül gazdag tudományos program – 275 absztrakt, 112 tudományos előadás, 54 szimpózium és 20 workshop – fő üzenete az volt, hogy felhívja az orvostársadalom figyelmét az egyénre szabott, személyközpontú, segítő, a beteg elvárásait figyelembe vevő orvoslás jelentőségére.

A kongresszus ünnepi megnyitóján sor került az MPT Oláh Gusztáv Életmű Díjának átadására, amelyet a társaság idén Bitter István és Janka Zoltán professzoroknak ítelt oda. Négy tiszteletbeli taggal is gyarapodott az MPT, Jozef Hašto és Huncik Péter szlovák pszichiáterek, valamint Dinesh Bhugra Londonból, és Danuta Wassermann Stockholmból csatlakozott a hazai pszichiáterekhez.

Ezt követően Falus András egyetemi tanár, a Genetikai-, Sejt- és Immunbiológiai Intézet korábbi igazgatója plenáris előadása következett a jelenkori medicina legfontosabb kihívásairól, amiről bővebben is olvashatnak lapunkban.

A másik főelőadó Túry Ferenc, a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének igazgatója – az MPT korábbi elnöke –

előadását a nemrégiben elhunyt Újszászy László professzor emlékének ajánlotta. Azzal kezdte, hogy a pszichoszomatika fogalmát előbb-utóbb elfelejtethetjük, hiszen az oktatás és a gyakorlat annyira integratívvá válik, hogy a test és lélek egysége többé nem lesz kétséges. Rámutatott, hogy a pszichoszomatika határterületi tudományág, amely a beteg embert egységben szemléli. Ez a fajta szemlélet nem új keletű, gondoljunk csak a törzsi kultúrákra, ahol a sámánok gyógyfűvekkel és rítusokkal gyógyítottak. Később azonban a test és a lélek gyógyítása kettévált, és csupán az 1990-es években jelent meg néhány olyan tudományág, amely újra közel hozta egymáshoz a testet és a lelket. A robbanásszerű változást az epigenetika hozta meg annak bizonyításával, hogy bizonyos környezeti hatások – a táplálkozástól a sporton át a pszichoterápiáig – befolyásolhatják öröklött génállományunkat. Körbejárta a pszichoszomatika elméleti és filozófiai hátterét, bemutatta az idevonatkozó modern kutatások eredményeit, és felvázolta, hogy a pszichoszomatika hogyan válhat a mindennapi gyógyítás szerves részévé. Napjainkban azonban

Huncik Péter és Lehóczyk Pál

még a pszichoszomatika egyetemi oktatása megosztott, a tárgykör elfogadottsága vegyes, és vélhetően jó ideig további érdekütközések színtere lesz – zárta előadását Tury Ferenc.

A pszichoszomatika kérdésével foglalkozó önálló szekcióban többek között Harrach Andor (SE Magatartástudományi Intézet) mutatott rá arra, hogy a jelenlegi egészségügyi ellátórendszer nélkülözi a pszichoszomatika szakmai elismerését, társadalmi elfogadottságát, működésének intézményes hátterét, valamint annak gazdasági, jogi és etikai garanciáit. A pszichoszomatika nem jelenik meg kellő súllyal az orvosegyetemi oktatásban és az egészségügyi szakdolgozók képzésében sem. Márpedig az a medicina, amely figyelmen kívül hagyja, hogy az ember – evolúciós természetéből adódóan – pszichoszomatikus lény, nem lehet teljes.

A láthatatlan falak lebonthatók

A kongresszus egyik legnagyobb érdeklődést kiváltó blokkjában a SE Magatartástudományi Intézet munkatársai az orvosi kommunikáció különböző aspektusait helyezték górcső alá. Ez a téma jó ideje foglalkoztatja az orvostársadalmat, hiszen – ahogy azt a nyitó előadásban Falus András is megjegyezte – a személyre szabott orvoslás egyik legfontosabb sarokköve az orvos és beteg közötti hatékony kommunikáció. Pilling János elmondta, hogy az elmúlt években rob-

banásszerű változás következett be az orvosi kommunikáció terén. Mindenkinek az lenne az érdeke, hogy megvalósuljon az orvos és beteg közötti együttműködés, hiszen az orvos gyógyítani akar, a beteg pedig gyógyulni.

Ma már vizsgálatok ezrei állnak rendelkezésünkre a különböző kommunikációs módszerekkel, technikákkal kapcsolatban. Egy metaanalízisben összefoglalt vizsgálati eredmény tükrözi, hogy a krónikus betegek körében a ki sem váltott gyógyszeres aránya 20 százalék, a kiváltott, de soha be nem szedett gyógyszerek aránya pedig további 10 százalék. E két adatot összegezve látható, hogy a páciensek megközelítően egyharmada soha, egyetlen tablettát sem vesz be abból a gyógyszerből, amelyet az orvosa rendelt számára. S bár a betegek körülbelül 50–60 százaléka beveszi piruláját, a szedés rendszertelen módon történik, illetve sokan eltérnek az előírt adagolástól. Ha pedig azt nézzük, hogy az életmódbeli előírásokat hányan tartják be, látható, hogy az a páciens számít fehér hollónak,

aki ezt megteszi, a betegek 80–90 százaléka ugyanis fittyet hány az orvosok különböző javaslataira.

Jermendy György professzor és munkatársai 2012-es tanulmányából idézve az előadó döbbenetes adatot osztott meg a hallgatósággal: az újonnan diagnosztizált 2-es típusú diabéteszben szenvedők megközelítőleg fele 12 hónap elteltével nem szedi a számára felírt gyógyszert. Úgy tűnik tehát, hogy az orvos minduntalan láthatatlan falakba, a betegek ellenállásába ütközik. Az együttműködés hiánya mögött sokféle tényező állhat, amelyek közül az egyik legfontosabb, az orvosi kommunikáció igen gyorsan módosítható.

A páciensre irányuló figyelem és az empátia az orvos munkájának hétköznapi eszköze. A pszichiáterek jól ismerik azokat a módszereket – például a parafrázisokat, az érzelmi visszautkrözést, a normalizálást és az átkeretezést –, amelyeket a szomatikus orvoslásban dolgozó kollegák is hasznosítani tudnának a pácienssel folytatott beszélgetés során. Mindebből kiviláglik az orvos szavainak jelentősége: minden, amit kimondunk, pozitív, vagy negatív hatást gyakorol a páciensre. Új, gyorsan fejlődő kutatási terület a hipnoterápiából kinőtt ún. szuggesztív kommunikáció, amely azzal foglalkozik, hogy miként lehet felerősíteni a pozitív hatásokat, és csökkenteni a negatívokat. Az erről szóló tudományos közleményekben, PhD-munkákban kifejeződő tudást hasznosítani lehetne a szomatikus orvoslásban is.

A tárgykörben elhangzó további előadások során Kovács József, Hegedűs Katalin és Purebl György a kommunikáció és bioetika kapcsolatát, a haldokló beteg irányában tanúsítandó helyes magatartásmódot és a pszichiátria speciális kommunikációs eszközeit taglalták.

„Sok még a kalapácsos ember”

Az MPT VIII. Nemzeti Kongresszusán terítékre kerültek a „nagy” pszichiátriai körképeken túl a legkülönbözőbb részterületek, kezdve a testkép- és evészavarok kezelésétől a szexuálmedicinán át a forenzikus ellátásig. Betekintést nyerhettünk számos munkacso-

port – többek között a működését tavaly megkezdő Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet II. Pszichiátriai Osztálya – műhelymunkájába. Lehetőséget kaptak a bemutatkozásra a pályakezdő fiatal kutatók és klinikusok is.

A kongresszus szervezői kiemelték az öngyilkosság kérdéskörét, hiszen mint ismeretes, az Európai Unió tagállamaiban aggasztóan magas a befejezett öngyilkosságok száma. Több ilyen tárgyú nemzetközi kutatási projekt indult, amelyekről eredetileg a kongresszus vendégelőadója, Danuta Wassermann professzor (Karolinska Intézet, Stockholm) számolt volna be, csak hogy váratlanul megbetegedett. Ezért

előadását az eredeti diákkal egyetemben Balázs Judit tolmácsolta. Komoly problémát vet fel, hogy a humán erőforrások tekintetében a pszichiátria alulreprezentált Európában, ráadásul a szakemberek területi eloszlása meglehetősen egyenetlen – derült ki a másik neves külföldi meghívott, Dinesh Bhugra professzor (King's College, London), a Pszichiátriai Világszövetség leendő elnöke plenáris előadásából.

A szervezők megszólalási lehetőségét biztosítottak más gyógyító terület szakembereinek is, mindazoknak – Lehóczky Pál, az MPT és a Kongresszus elnöke szavaival – „akik számára az ember, az emberség, az emberekért való tevékenység életpálya, hivatás, küldetés, napi tevékenység, foglalkozás, cél, feladat, maga az élet. Lélekben éppúgy, mint annak testi valójában...”

A kongresszus elnöke több fórumon is megfogalmazta azokat az üzeneteket, amelyeket a pszichiáterek tanácskozása a legfontosabb céljának tekintett. Röviden ez úgy hangzik, hogy a gyógyászatban nincs külön lélek és test. A kölcsönhatásokat olyan anyyra ismerjük, hogy azt már nem lehet megkerülni. Mégis: ezt sokszor olyan nehéz elfogadtatni, mondta Lehóczky, pedig ez

az alaptétel a hétköznapok szóhasználatában is tetten érhető.

„Fáj a fejem azért, hogy mi történik majd.” „Úgy fáj a szívem, hogy elvesztettem...” Homályosan látom a jövőt, mert gondok vannak...” Az egészségügyben, a tudományban ugyanakkor mégis oly nehéz elfogadtatni, hogy a lelki gondok sokszor testi tünetekben és testi megfogalmazásokban jelennek meg. Vajon miért? Talán azért, mert még sokan vannak olyanok, akik a saját ismereteik, a saját biztonságuk alapján még ragaszkodnak a korábbi felfogáshoz. „Azt szokták mondani, hogy akinek kalapács van a kezében, az mindent szögnek lát. Nos, sok kalapácsos ember van még közöttünk, akik szöveget vernek a falba.”

A kongresszus elnöke rámutatott, hogy a pszichoszomatikus elnevezés korábban nagy előrelépés volt, mert a lelki folyamatokat behozta az orvoslásba, de ez már idejét múlt, s ma már inkább akadály, mert elkülöníti a lelki és a testi szférát. Valójában emberorvoslás van, s azon kell lenni, hogy újra megtörténjék az ember egyesítése. A kongresszus ezt az újraegyesítést, a test és a lélek harmóniáját sugallja. Egyénre szabott, személyközpontú, segítő, a beteg elvárásait figyelembe vevő orvoslást szorgalmaz, amelyben feladata van az összes orvos-szakmának.

A kongresszus keretében tartott sajtótájékoztatóon Molnár Károly, a kongresszus szombaton

megválasztott elnöke, a hazai ellátás aktuális kérdéseit és kihívásait összegezte. Öröndetes, hogy 2013-ban felállt az Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet, amelynek II. Pszichiátriai Osztálya önálló szekció keretében mutatkozott be a kongresszuson. Bár megindult a hazai pszichiátriai ellátás egyfajta reformja, elmozdulás figyelhető meg az ún. közösségi ellátás irányában, de még mindig nem történt meg az ambuláns rendszer átalakítása. Jelentős a humán erőforrás hiány, aminek hátterében többek között a szakorvosok és rezidensek elvándorlása áll. A Magyar Pszichiátriai Társaság keresi a megoldást, hogy miként tehető vonzóvá az itthoni munkavállalás a külföldön dolgozó fiatal kollégák számára. Arra is rávilágított, hogy nem használjuk ki kellőképpen a rendelkezésünkre álló – európai szinten unikumnak számító – gondozói hálózatot. Új elnökként felhívta a figyelmet arra, hogy a pszichiátriai ellátórendszer fejlesztése nem valósulhat meg a szükséges anyagi források biztosítása nélkül. Végezetül a pszichoszomatikus ellátás szükségességére vonatkozóan úgy fogalmazott, hogy „Szeretném, ha mi pszichiáterek vírussá válnánk és megfertőznénk másokat is ezzel a szemlélettel.”

B. Király Györgyi, Boromissza Piroksa és Csák Elemér

Quo Vadis komplex medicina?

Falus András akadémikus, a Semmelweis Egyetem tanára, a Genetikai-, Sejt- és Immunbiológiai Intézet korábbi igazgatója. Tizenkét nemzetközi és magyar tudományos könyvet írt és szerkesztett. Több mint 390 publikációjára mintegy 6700 idézettel reagált a szakma. A kongresszus egyik fő előadójának témája a paradigmaváltás, hiszen kiderült, hogy a genetika mendeli alaptörvényei már nem érvényesek, megváltoztatja őket az epigenetika.

Falus András kifejtette, hogy a genetika fejlődésének mérföldkövét jelentette a DNS modell megalkotása 1953-ban, majd a humán genom, azaz a teljes örökítő anyag elolvasása 2001-ben. A humán genom óriási információmennyiséget hordoz: minden ember szervezetében 26 ezer gén, 23 kromoszóma, $3,2 \cdot 10^9$ bázispár, és kb. 7,6–7,8 fényévtávnyi(!) DNS található. Az elképesztően gyors léptékben fejlődő vizsgálati módszereknek – elsősorban az új generációs, egyre olcsóbb szekvenáló eljárásoknak – köszönhetően másképp nézünk meg a kinyert adatok mennyisége.

2010 végén befejeződött az „Ezer genom” program, idén őszre várható 2500 genom elolvasása, sőt, egy hatalmas kínai tömegvizsgálat 2017-re már ötmillió genom elolvasását helyezte kilátásba. A robbanásszerű fejlődés azt eredményezheti, hogy hat-nyolc év múlva már mindannyiunk zsebében ott lapulhat a saját információkészletünket tartalmazó személyes DNS-chipkártya. Ennek a hatalmas adathalmaznak az ismerete akkor fordítható az emberiség javára, ha sikerül megfejteni a teljes emberi örökítő anyagot.

Napjainkban a kutatói társadalomban paradigmaváltás zajlik: kiderült ugyanis, hogy a

genetika mendeli alaptörvényei nem érvényesek. Megváltoztatja őket az epigenetika. Ez azt jelenti, hogy a hálózat-szemléletű rendszerbiológia – az ún. epigenetika – eszközeivel a tudósok kimutatták, hogy bizonyos környezeti, életmódbeli faktorok, például az édesanya szíve alatt eltöltött negyven hét, a táplálkozás, a fizikai aktivitás, az életünk során beszedett gyógyszerek, a zene, a fény, a stressz és egyes lelki-meditatív tényezők képesek reverzibilis módon megváltoztatni a szüleinktől örökölt genetikai állományunkat. Kiderült például, hogy a dohányzás három generációra – az anyára, a magzatra és annak ivarsejtjeire – fejt ki káros hatását.

Az Egyesült Államokban élő kiváló magyar hálózatkutató,

Barabás László alkotta meg a betegségterkép fogalmát. Sok ezer betegadat feldolgozása és a modern számítógépes programok alkalmazása révén az epigenetikával foglalkozó kutatók olyan interaktív hálózatok létrehozásán fáradoznak, amelyek segítségével egyes betegségek közös génhálózata modellezhető, és azok közös molekuláris útjai feltérképezhetőek.

Falus András felhívta a hallgatóság figyelmét a personalizált orvoslás jelentőségére. A személyre szabott medicina egyik nagy „sikertörténete” az ún. in silico vakcinatervezés, ami nem más, mint olyan védőoltások kifejlesztése a rendelkezésre álló adatbázisok és intelligens szoftverek felhasználásával, amelyek a lehető legjobb immunválaszt eredményezik.

Előadását azzal kezdte, hogy az „emberbiológus” szól a kongresszus „emberorvos”, résztvevőjéhez. Mi volt a fő üzenete?

– Elsősorban az, hogy a kísérleti biológia és a lélektan egyre közelebb kerül egymáshoz. A platoni gondolat tehát teljesen igaz, és most már molekulárisan is kezünk érteni néhány dolgot, például hogy a meditáció, a szomnóritás, a gyász, a megbántottság miként befolyásolja – nemcsak a központi idegrendszer működését, hanem az immunrendszerét is. Tehát már nem válik el egymástól a molekuláris biológiai tudomány és a lélekkel foglalkozó tudományágak, erre a világ egyre inkább rámozdul. A biológia nagyon komplex; én megpróbáltam bemutatni a hálózatokat és az epigenetikai faktorokat, s a hihetetlenül nagy információmeny-

nyiséget. Meggyőződésem, hogy sokat tudunk tanulni egymástól. Jómagam nem vagyok klinikus, de mindig nagyon érdekelt az, hogy mik azok a lélektani elemek, amelyek az egészségünkre hatnak, és például a jókedv, a család, a kisközösség hogyan hat az én pszichikai állapotomra.

Ön többször használt egy kifejezést, amelynek jelentése még nem ismert általánosan: ez az epigenetika.

– Az epigenetika minden olyan belső és környezeti változás, ami a szüleinktől kapott információ megszólaltatására való. Ez olyan, mint az informatikában a hardware és a software: a hardware az, amit öröklünk, a software, ami működteti ezt a rendszert. Más szóval: a genetika egy lehetőség, és ami abból megnyilvánul, az

belső és külső programoknak köszönhető.

Az Ön prezentációjában a lélegzetelállító összefüggések és hihetetlen számok hangzottak el, például az, hogy minden sejtünkben két méter DNS van. A humán genoprojektet 2001–2003-tól bárki lekérheti az interneten; más kérdés, hogy jelentős részét nem értjük. Hasonló ez ahhoz, hogy bemegyünk egy könyvtárba, de a könyveknek egyelőre csak egyötödét tudjuk elolvasni; a többinél még az írásjeleket sem ismerjük?

– A megismerés folyamata nem egyenletes. Sokak számára még eretnek állítás például, hogy ma már tudjuk: az összes örökítő anyag, a genom fele „ugrál”, az egyik sejtből átmege az információ a másikba, sőt a velünk együtt élő mikrobáktól is kapunk géneket, de adunk is. Úgy is mondhatnánk, hogy a szervezetünk afféle esőerdő, amelyben természetesen vannak fák, zuzmók, mohák, állatok, baktériumok meg rovarok, de ott vannak a vadállatok is; ilyen komplex élettani egység a mi szervezetünk is, ahol mindenféle élőlények- baktériumok, mikrobák- tanyáznak, s ahol mi kisebbségben vagyunk. Ez is epigenetikai tényező. A kutatók feladata, hogy ezt az összefüggést, ezt a kölcsönhatást minél jobban megismerjék az orvosok is.

*Boromissza Piroska és
Csák Elemér*

Két kultúra között...

A londoni King's College pszichiátriai intézetének kutatója, a Maudsley Kórház szaktanácsadója, több mint 350 tudományos közlemény és könyv szerzője, illetve társszerzője, a kulturális pszichiátria egyik legjobb ismerője, a VIII. Nemzeti Kongresszus egyik főelőadója. A pszichiátria alulreprezentált Európában, ráadásul a szakemberek

területi eloszlása meglehetősen egyenetlen – állította Dinesh Bhugra professor, a Pszichiátriai Világszövetség leendő elnöke plenáris előadásában.

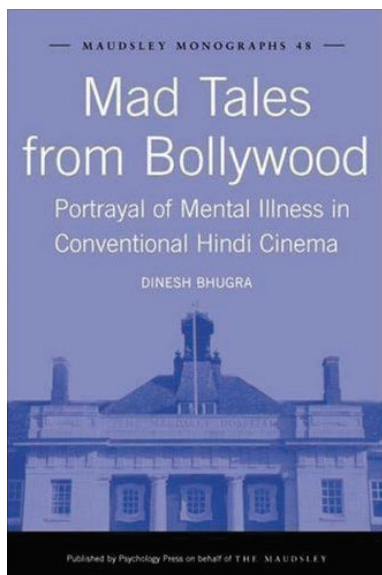
„Nem volt időm elmondani a zebra hasonlatomat” – jegyzi meg rögtön, beszélgetésünk elején Dinesh Bhugra. A professor Indiában született, családjá, rokonai ott élnek, de ő maga harminc éve londoni lakos és – igaz, évente többször is – csak látogatóba utazik haza. Két kultúra, kettős identitás. Mindkettőnek vannak előnyös és eltérő jellemzői, de mint a zebra bőrének csíkjai – egyik fekete, másik fehér. „Engem bosszant például, hogy az indiaiak gyakran pontatlannak, hogy elkésnek egy-egy találkozóról, másfelől azt is nehéz megszokni, hogy ha az ember becsönget egy angol lakásba, megkérdezik: Ki az? Be van jelentve?

Dinesh Bhugra érdeklődési köre, következőképp kutatási területe rendkívül széles és változatos. Budapesti előadásában azzal foglalkozott behatóan, milyen hatásai vannak a globalizációnak az egyes személyre és lelkivilágára, illetve mire legyen tekintettel a pszichiáter, amikor szembesül az összetett kulturális identitással. Részletesen kitért a migráció típusaira, annak politikai, gazdasági és szociális formáira és felsorolta azokat a lelki zavarokat, amelyek az eltérő kultúrák közötti konfliktusokra vezethetők vissza. „Minderről bővebben legutóbbi tanulmányomban írok – mondja a professor –, amelyek a szociális lélekgyógyászatról, illetve a menekültek mentális egészségéről szólnak.

készült lelki betegekről, aztán a gazdasági liberalizálás nyomán a kilencvenes években sok alkotás azt mutatta be, hogy a nőkkkel úgy bánnak, mint tárgyakkal; a forgatókönyvírók kedvelt témája volt a féltékenység... és így tovább. Ezek a jelenségek rendkívül érdekesek a lelki betegek gyógyítói számára.”

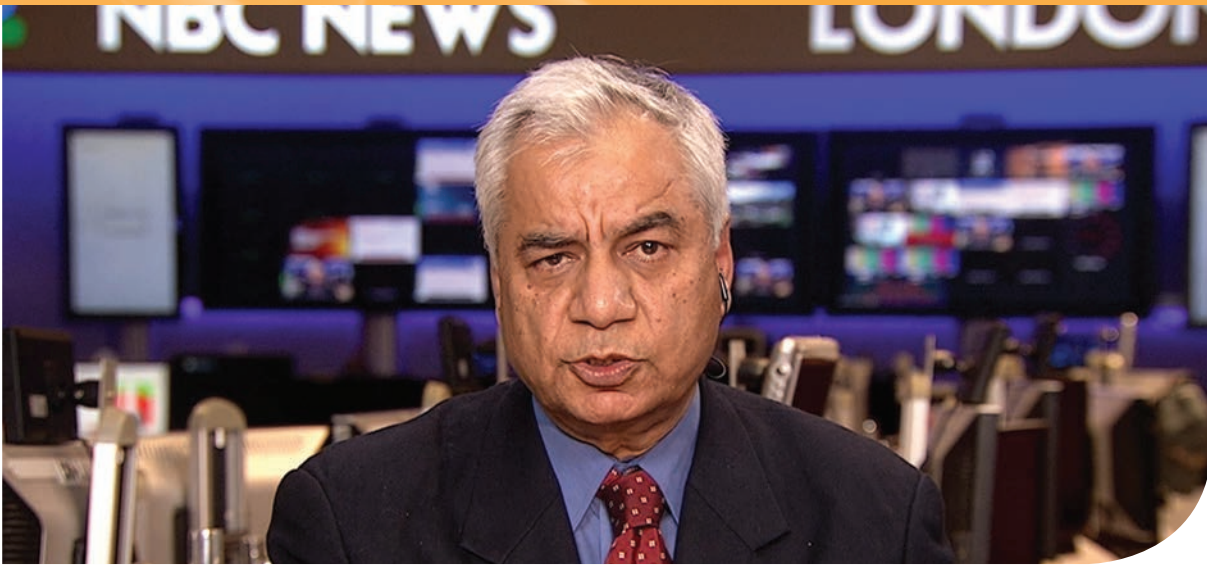
Elmondom neki, hogy Magyarországon is visszhangja van annak az erőszakhullámnak, amely a hírek szerint végigmegegy Indián. Egy lap egyenesen azzal a címmel jelentette meg tudósítását, hogy ebbe az országba nem szabad nőnek utaznia. Tekintettel arra, hogy a professor több tanulmányban is foglalkozott a különböző népek szexuális szokásaival, külön vizsgálta Észak-Indiát, továbbá pedofil ügyekben igazságügyi szakértő is, több lap is kikérte a véleményét.

„Egy amerikai szociológus szex pozitív és szex negatív táborra osztotta fel a kultúrákat. A pozitív csoportba azok tartoznak, ahol az emberek örömet találnak a nemi életben, s a gyermeknemzés inkább csak másodlagos szerepet játszik. A negatívok szerint a szex kizárólag az utódteremtést szolgálja és nem a gyönyört. Sokan úgy vélik, hogy India évszázadokon át szex pozí-

Vajon kirándulásnak számított, hogy 2006-ban kötete jelent meg az indiai filmiparról, szűkebben véve a mumbai stúdióról, amelyet leszűkítve Bollywoodnak neveznek? A könyv címe mindenestre eléggé figyelemfelkeltő volt: Őrült mesék Bollywoodból: az őrültség ábrázolása a hagyományos indiai filmekben.

„Azt vizsgáltam, miként változott az emberábrázolás 1950 és 2000 között. A kiindulópont az volt, hogy a film is változik, mert a társadalom is változik. A nyolcvanas években rengeteg film

tív volt, de a brit uralom után jobbra negatívvá vált. Ez azt jelenti, hogy a nemiség nem a gyönyörről szól, hanem a fennhatóságról és a hatalomról, és megtörténhet, hogy nincs más módja az erő kifejezésének, mint a lányok, a nők és a gyerekek fölötti uralkodás” – idézte a professzor azt a nézetet, amelyet az Indian Ink hírportálon nemrég részletesen kifejtett.

Dinesh Bhugra csak utalt arra, hogy a deviáns nemi viselkedésnek esetleg biológiai okai vannak, hiszen rengeteg embernek nincs szüksége erőszakra: a Távol-Kéleten, Thaiföldön és Sri Lankán iparaggá vált a gyermek-szex. A problémát azért is óvatosan kell kezelni, mert ha egyszer a tudomány biológiai okokat lát a pedofíliaiban és gyermeklányok megerőszakolásában, a bűnözők azzal védekezhetnek, hogy be-

tegek, nem tehetnek róla, hogy így születtek. Azzal kapcsolatban, hogy egyik-másik esetben a kisgyerek megerőszakolását kegyetlenség is jellemezte, a professzor ismét két nézőpontot ajánlott. „Néhány éve az Egyesült Államokban egy vizsgálat azt mu-

tatta, hogy a férfiak és a nők 2–4 százaléka kedveli a szodomazo szexet, azaz csak akkor jönnek izgalomba, ha fájdalmat okoznak egymásnak. Ebben az esetben két felnőtt közös akaratáról van szó. De ha az öt éves áldozat nagy felháborodást kiváltó esetét vizsgáljuk, lehet, hogy az erőszak szexuális, ám inkább az erő és az uralom demonstrálásáról beszélhetünk.”

A kongresszus napirendje zsúfolt volt, de a professzor elárulta: amikor tudott, „kiszökött” a városba, mert megragadta Budapest szépsége. S kihasználta azt is, hogy a Szépművészeti Múzeumban épp ebben az időben lehetett megtekinteni az olasz barokk és rokokó festészet remekműveit.

Cs. E.

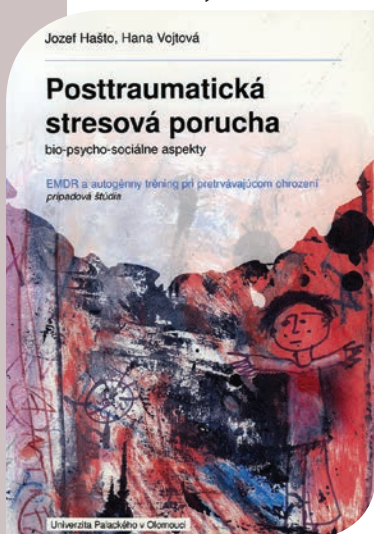
A szamizdattól Malina Hedvigig...

Nem Malina Hedvigről akarok írni elsősorban, de az nyilvánvaló számomra, hogy az MPT újonnan kitüntetett tiszteletbeli tagjáról, Jozef Hašto szlovák pszichiáterről nem írhatok Hedvig, a brutálisan bántalmazott szlovákiai magyar lány történetének ismertetése nélkül.

A Novotel kávézójában találunk egy csendes zugot, éppen miután a kongresszus plenáris ülésén átvette a tiszteletbeli tagsággal járó díszoklevelet.

csénben Harmatta János vezetésével magyar kollégák képeztek ki szlovák pszichoterapeutákat a pszichodinamikus pszichoterápiára. –

– Nagy megtiszteltetés számomra a Magyar Pszichiátriai Társaság rangos elismerése. Nálunk nem volt olyan könnyű elfogadtatni, kialakítani a pszichoterápia rendszerét, mint Magyarországon – kezdi. – Amikor elkezdtem dolgozni pszichiáterként Csehszlovákiában, alig néhányan tanultuk a pszichoterápiát. Komoly ellenállásba ütköztünk Szlovákiában, jobb volt a helyzet a cseheknél. Nem akartam átköltözni oda,

Kiderül, hogy a forradalom után szervezője volt az önálló Szlovák Pszichiátriai Társaságnak, '89 után pedig a szlovák pszichiátria reformjának kidolgozásával bízták meg.

– Akkoriban Szlovákia fő pszichiátereként 9 hónapra keresztül tanulmányoztam a különböző országok ellátási modelljeit, míg kollégáimmal együtt benújtottuk a szerintünk optimális modellt. Ha őszinte vagyok, a mai realitás eléggé távol esik a mi modellünktől, de azért nem volt haszontalan munka, hiszen bevittük a közgondolkodásba a víziókat, és komoly szerepet játszottunk a modern szlovák pszichiátria és a modern szlovák pszichoterápia nemzetközi kapcsolatrendszerének kiépítésében is. Kiemelném, hogy a katatim imaginációs pszichoterápia osztrák kollégák segítségével eresztett gyökereket Szlovákiában. –

gondoltam áthozok néhány cseh kollégát hozzánk, hogy mi is képzettek legyünk. Ez nem sikerült, úgy hogy jóval később kezdtük el a csoportfoglalkozásokat, ahol tréner lettem, szlovák kollégákat kezdem oktatni. Magyarország pozitív példa volt számomra. Kevés szakirodalom jutott el hozzánk, ezért szamizdat jellegű kiadványokat kezdem kiadni, 23 szakkönyvet fordítottam le és adtam ki szlovákul. Nagy dicséretet kaptam az akkori szlovák belügyminisztertől – Jan Langos, '89 után ismert ellenálló –, aki szerint a mi szamizdatos korszakunk nagyban elősegítette a politikai és társadalmi változásokat.

Amikor 1982-ben 33 éves koromban főorvos lettem a Trencsényi kórház pszichiátriai osztályán, már képzett pszichoterapeuta voltam. Rögtön szervezésbe fogtam, aki nálam dolgozott, annak alapos pszichoterápiai képzésben kellett részt vennie. 1994 és 2002 között meghívásomra Tren-

Aztán jön az örök téma, Malina Hedvig története. Hasto a PTSD-ről írt monográfiájában is ír róla, tanulmánya a Magyar Tudományos Akadémia International Mental Health c. folyóiratában is megjelent. Malina szlovák pszichiáter szakértőjeként 7 esztendeje foglalkozik a megvert magyar lány ügyével. Ügyvéd társával egészen Strasbourgig element, hiszen ahogyan mondja a történet ma már a lány testi-lelki épségét is veszélyezteti. A főügyesség még mindig vizsgálódik, sőt lépéseket is tesz a Malina Hedvig elleni perben. Olyan leveleket kézbesít a rendőrség a lány háza előtti személyes, autós, teátrális megjelenésekkel, amiket nyugodtan lehetne postázni. Ez is a megfélemlítés eszköztárhoz tartozik. Nem mondja, de őrszi az internet, hogy Hašto nyílt levelet írt Robert Kalinák belügyminiszternek, amiben felszólítja a bocsánatkérésre.

„Szeretném önt figyelmeztetni, hogy ön a Szlovák Köztársaság belügyminisztere, és Malina Hedvig ügye nincs jogerősen lezárva. Ahogy 2006-ban sem volt, amikor ön egy sajtótájékoztatón nyilvánosan megvádolta őt” – írta. Hašto közölte a miniszterrel: Malina Hedviget poszt-traumatikus stressz-zavarral (PTSD) kezelte, amelyet három pszichikai megrázkódtatás okozott.

„Az első megrázkódtatás maga a támadás, amikor eszméletlenül verték. A második traumát a rendőrség nyomásgyakorló vizsgálata okozta, amikor felfogta, hogy a rendőrség őt nem áldozatként, hanem elkövetőként kezeli, s gyakorlatilag védi a támadókat. A harmadik megrázkódtatás összefüggött a brutális és körmönfont megfélemlítéssel” – állítja a pszichiáter, aki 47 terápiaórát töltött Hedviggel.

„Nem könnyű számomra kijelenteni, hogy a lány ügyében ön hazudik, vagy valamilyen rejtélyes oknál fogva egyszerűen nem mond igazat. Azért nehéz ez, mivel talán természetesen tiszteltem azt az embert, aki vállalkozik egy olyan nehéz és felelőségteljes poszt betöltésére, mint a belügyminiszteri hivatal. A polgárok biztonságáról és szabadságáról van szó. Egy ember, egy polgár szívesen hinne abban, hogy megbízhat belügyminiszterének bátorságában...” – olvasható a nyílt levélben.

(gondola.hu - barikad.hu)

Ezek után mi sem természetesebb beszélgetőpartnerem, Jozef Hašto számára, hogy elment a Hedvigről írott könyv pozsonyi bemutatójára is, meg a komáromi RÉV Szalonba is, ahol Hedvig külön megköszönte pszichiáter segítségét.

Hogyan érhet véget Ön szerint, ez a szövevényes, koncepciós perré alakított történet?

– Az ügyészségnek három lehetősége van. Az egyik, hogy lezárja az ügyet és bocsánatot kér Hedvigtől, ennek van a legkisebb esélye. A másik, hogy tovább zaklatják, és egy koncepciós perben bizonyítják, hogy hazudott. Úgy vélem, ha egy tisztességes független bíró elé kerül az ügy, akkor az ügyészségnek semmi esélye a hamis tanúzás bizonyítására. És a harmadik verzió: hogy bocsánatkérés, valódi tényfeltárás nélkül elsimítják az egészet és ejtik az ügyet. Sajnos 2006-ban a miniszterelnök és a belügyminiszter is úgy nyilatkozott a bántalmazás idején a tévé nyilvánossága előtt, hogy Hedvig hazudik. Ettől válik a dolog nehezzé, hiszen a média és az ügyészség álláspontját is meghatározza a két vezető politikus véleménye, akik egyébként a ténymegállapító vizsgálatok befejezése előtt meg sem szólalhattak volna. Egy normális demokráciában ilyen helyzetben a két politikus veszi a kalapját, és távozik. Nekünk tények vannak a kezünkben. Mivel Malinát a mai napig zaklatják, úgy döntött, hogy ketős állampolgársága alapján Győrbe költözik. Más kérdés, hogy ezzel a lépéssel elvesztette a szlovák állampolgárságát, nálunk ez sajnos így működik.

B. Király Györgyi

Malina Hedvig és Vrabec Mária a Hedvig ügyéről szóló könyv pozsonyi bemutatóján
[ujszo.com / TASR]

A Nyitrán megvert diáklány, azóta családos aszszony történetét több mint húszórányi személyes beszélgetés alapján foglalta kötetbe az Új Szó és a Vasárnapi Újság újságírója Vrabec Mária. Rajta kívül, Jozef Hašto pszichiáter és az ügyvéd, Roman Kvasnica szemszögéből láttatja a történetet, amely kezdődött azzal, hogy Nyitrán megverték egy diáklányt, nem sokkal később az államhatáron azzal állt elő, hogy a lány kitalálta a történetét, nem sokkal később két feljelentő is akadt, aki hamis tanúzás miatt feljelentette Malina Hedviget, akiből időközben gyanúsított vált. Az ügyéségi nyomozás ellene máig nem zárult le.

A Hedvig című könyvben négy hős jelenik meg Malina Hedvig mellett, a szlovák ügyvéd, aki nagyon hamar átlátta az ügy jelentőségét, a szlovák pszichiáter, aki ugyancsak meggyőződött róla, hogy a lány igazat mond, és ezután szintén mellé állt, és nem utolsó sorban hős az újságíró, aki ezt a történetet megírta, mert ezzel hozzájárult ahhoz, hogy ezt az ügyet ne felejtse el. Malina Hedvig a könyvbemutatón azt mondta, az akkori szlovák miniszterelnöktől és a belügyminisztertől elvárná, hogy bocsánatot kérjen tőle, erre azonban „reális esély jelenleg nincs”. (Rudolf Chmel, a mai szlovák kormány emberi jogi és kisebbségügyi miniszterelnök-helyettese december elején megkövette Malina Hedviget.)

„Úgy gondolom, hogy a könyv egy bizonyos fókig megtisztítja Hedviget, vagy legalább az emberek elkezdene azon gondolkodni, ami tálalva van nekik” – konstataulta Vrabec Mária, hozzátéve, hogy ő meg van győződve Malina Hedvig ártatlanságáról. A könyvet azért írta, mert a közvélemény főként Robert Fico exkormányfő és Robert Kaliňák exbelügyminiszter hivatalos sajtótájékoztatójáról értesült az eseményekről, és csak azt veszik alapul és fogadják el igaznak.

Malina nem vár csodát a könyvtől. Eddig azokat a részeket olvasta, amelyeket maga írt. „Esélyem volt mindent részletesen elmondani, mindenre lehetőségem volt, amire a négy év alatt nem volt tér és idő” – mondta a motivációjáról a lány. Újságírói kérdésre válaszolva elmondta, hogy hála Istennek és doktor Haštonak már különböző érzésekkel viseltetik a négy évvel ezelőtti események iránt.

Paraméter portál

Pszicho-literatúra

Zenés irodalmi estet szervezett Zonda Tamás pszichiáter szerzőkkel a TAT Galériában azzal a szándékkal, hogy ezúttal a publikum is nyerhessen bepillantást a pszichiáterek lelki világába, hogy láthassák, mi rejlik a „nagy varázslók” varázslóköpenye alatt. A pszicho-literatúra estet a kongresszuson is megrendezték, hogy érzelemmel is színesítsék az értelem világát.

A bejárati ajtóra kithették volna a „megtelt” táblát, annyian jöttek el, melyre – szerintem – senki nem számított. Az első költő Nagy Enikő Éva volt.

Enikő jelenleg Svédországban és idehaza is dolgozik, de mindeközben verseket ír. Az irodalommal gyermekkorában jegyezte el magát, 14 évesen verse jelent meg a „Nógrád” című lapban. Felőttkori írásai eddig két kötetben láttak napvilágot, „Lélek az ezüstpapírban” és „Főnixmadár” címmel. Ez utóbbi kötetéből hallhattunk néhányat.

Nyugalom

Nem tudok beszorítva élni.
Kezem-lábam sarjadzó növényként
Nyújtózik a fény felé,
Abroncsok pattannak le szívemről,
S ő hálásan lüktetve ad ezer jelt –
Újra élek.

Hiába minden,
Újjászületik az alkotó gyermek,
A kereső, ámuló,
Bizalomban teljes csöppnyi mag,
Mit elveszettek hittem rég.

Itt vagyok veled,
S oly ismerős minden szegleted,
Illatod, tapintásod,
Lakásod itt felejtett
Békebeli nyugalma menedék –
Hazaérkezett minden.

Itt és most.
Nem számít a holnap,
Erővel telve érzem,
Sosem veszhetlek el,
Bennem,
Magomban létezel örökké.

Egy-egy előadót őszinte tapssal fogadtak a kollegák, az egész teremben érezni lehetett a vers utáni vágy gyönyörűségét. Ezt követően Sarudi Katalin

Sarudi Katalin, Zonda Tamás és Nagy Zoltán

szerkesztő, aki háziasszonyként, konferansziéként és versmondóként is jelesre vizsgázott, bemutatta a következő költőt Botond Gyulát.

Botond doktor volt rakodómunkás, zsákoló, ablaktisztító, műtősségéd és vendéglátó zenész. 26 évesen felvételt nyert az orvosira, a zenélést pedig tanárként és zeneszerzőként, jelenleg is gyakorolja. 2004-ben megjelent első – nem szakmai célú, de szakmáról szóló –, szépirodalmi könyve, Egy pszichiáter végnapjai címmel. 2008-ban adta ki a Média-mágia című tudományos jellegű munkáját, a harmadik várhatóan 2014 elején fog megjelenni Álom-osztály címmel. Ebből a legújabb írásból Nagycsoport címmel hallgattunk egy rövid részletet Nagy Zoltán előadásában.

„Persze tudjuk, hogy bizonyos dolgokról beszélni nagyon nehéz, de ugyanakkor hallgatni sem könnyű. Márpedig amit nehéz megtenni az fárasztó, aki pedig fáradozik, az munkát végez, úgyhogy a Teremben némán ücsörgő sokaság vitathatatlanul munkát, sőt intenzív terápiás munkát végzett. Azonban, hogy e munka pontosan milyen módon ment végbe, vagyis vezetett eredményre, az nem egy egyszerű kérdés. A terapeuták viszont ezért kapták a fizetésüket, a betegek pedig bizonyos idő után el tudták hagyni az Osztályt, jobban lettek, vagy meggyógyultak, tehát kétségtelenül volt eredménye a munkának... A Terem most néma és csaknem mozdulatlan üzemmódban működött. Látszólag valamiféle csoportos meditáció zajlott, de ennek ellentmond, hogy mindenki nyitott szemmel, nézelődő állapotban volt

jelen, illetve csukott szemmel mindössze egy, vagy két személy, ám ők jól láthatóan bóbiskoltak, nem pedig meditáltak... Annak a terápiás munkaformának, ami a Teremben zajlott naponta, a hivatalos neve Nagycsoport. Ennek alapján jöttek létre a beszédterápiák, ahol a panaszosnak mindössze annyi dolga van, hogy beszéljen, a terapeutának meg anynyi, hogy hallgasson, úgyhogy nevezhetnénk ezeket hallgatásterápiáknak is... Az ablak előtti parkban is csend volt, napos őszi csend, a Teremben viszont terápiás csend honolt."

Aztán Szilágyi András szellemesen, könnyedén játszotta Liszt műveit, akinek nagy ismerője, hiszen 2011-ben megjelent könyvében Liszt Ferenc személyiségét elemzi. Másrészt ő az a pszichiáter, akit szinte minden érdekel, a honfoglalás-kori történelem, az építészet és a művészettörténet összefüggéseit kutatja, a román kori körtemplomokról írott könyvében, mely egyedülálló alkotás. Hál' Istennek zongoráját csak nemcsak egyszer, hanem többször is élvezhettük.

Az Áve Maria után Balla László lépett a „dobogóra”, kiderült, hogy polihisztorok márpedig vannak. Amit képvisel a szakmájában, a pszichiátria, neurológia területén, mind pedig a zenében, a zeneszerzésben, a festészetben és az irodalomban, nos, ez mindenképpen feljogosítja a polihisztor kitüntető jelzőre. Jelenleg a Melánia Orvosi Könyvkiadó lektoraként dolgozik, emellett továbbra is a lelkének kedves művészeteknek él, és rendszeresen szervez irodalmi-zenei esteket a Fészek Művészklubban. 5 verseskötete és egy, színpadi műveket tartalmazó kötete jelent meg. Most verseiből hallhattunk válogatást.

Az ablak

Az ablak, tág homályt foltosít
köztem és közéd,
nyúlkaló kezem megütődik
a tompa üvegen...

Szegényeknek türelmet ellik az idő,
keskeny életüket a hídon átvetik,
a túlsó part szelíd dombjai
az ablak fényébe esnek...

Konkrétan szeretlek.

De ha eltűnök, mint a víz,
Te hangosan beszélsz, szádba véve
az elmúlás millióit,
s én ismét dobálom a kövér köveket:
barikádot épít és nevet az
ablakodon átmosódó szeretet,
s fonálon lecsüng az égből egy szív,
egy pusztá álom elsárgult szalmaszálon...
S megzörgetem az ablakot.

Végezetül Zonda Tamás életével, verseivel lettünk gazdagabbak. Honlapján az olvasható, hogy neurológus, pszichiáter, öngyilkosság kutató és író. Már 15 évesen írt szerelemközponú verseket. Később a veselés maga vált szerelemmé és az orvosi munkával töltött évtizedei kísérőjévé. Irodalmi és a pszichiátriai elhivatottsága, saját szavaival élve „kettős állampolgárságúvá”

avatta. Munkásságát államilag is elismerték az idén, március idusán átvehette a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetését. 1988 óta a Magyar Írószövetség tagja. 2008-ban az aquincumi költőverseny díjazottjaként a Nagy Lajos Társaság érmét vehette át. Versei két önálló kötetben, több antológiában jelentek meg, és ebben az évben látott napvilágot a „Kisvizit” című, versekből, novellákból álló kötete. Ez utóbbiból hallhatunk ízelítőt a szerző saját előadásában.

(Fut)urológia, avagy summa urologica

Szél ellen
- úgy mond -
nem lehet.
Hátszéllel
(szélirányba)
érvénytelen
amúgyis
indokolatlan
nagyképűség
(kvázi bárgyú hengegés)
Oldalszélben
kedves barátaim
nadrágja ázik el:
(érzelmi krízis)
Ha nem barát: garázdaság,
visszatartani
banális frusztráció
(már-már közhely),
veséim jók,
éhség-sztrájkhoz
még nem elég szar
a helyzet
s a kör ím bezárul –

Marad a szél ellen
Az már bevált.

Bozsán Éta

Hobbiból művészet...

Dialogue címmel fotókiállításra jött a meghívó, melynek a Magyar Újságírók Országos Szövetsége adott otthont. Az, hogy Mészáros Judit remekül fotózik, sokak számára már régóta köztudott. Elámultam, amikor nála jártam, ahogy kinagyított képeit a földre fektetve bemutatta. Már akkor láthattam, hogy legfőképpen az arcok, az emberi kifejezések érdeklők.

A Mikszáth Terembe lépve, a falakról jó sokan néznek rám. Én meg vissza. Próbálok befogadni a látottakat, és az sem zavar, hogy kvázi „megtelek” velük. A Heller Ágnesről készült fotó enyhén fogalmazva is zseniális. (Ezt később Keleti Éva fotóművész, aki megnyitotta a kiállítást is annak tartja.) Juditról az is megállá-

pítható, hogy szereti a ráncokat megörökíteni, amiben bőven van logika, hiszen mi lehet beszédesebb annál, mint ami egy arcra az évtizedek alatt felrakódik? Még nem kezdődött el a hivatalos megnyitó, de már halkán szól a dzsessz. A terembe szinte hömpölyögnek a meghívottak, percekkel belül ki lehet tenni a táblát, hogy megtelt! Nagy dolog, amit

később Keleti Éva is visszaigazol, ő már csak tudja, hiszen számtalan kiállítás megnyitó van a tarsolyában.

Mészáros Judit és Keleti Éva egyébként az Őszi Pszichiátriai Napok rendezvénysorozatán találkozott. A tavalyinak az volt a címe, hogy „A pszichiátria és a fotóművészet”. Füredi professortól – aki szintén a kiállítás megnyitójára érkezett – megtudom, hogy megrendezték Mészáros Judit fotó kiállítását a szakma számára Velencén, előadóként pedig ott volt a magyar fotózás nagymamája Keleti Éva fotóművész. Így kezdődött a kapcsolatuk.

Majd, ahogy Keleti Éva elmesélte, úgy folytatódott, hogy rávette Juditot egy önálló tárlatra. Nem volt könnyű meccs, mert sokszor vitakoztak, hogy melyik kép kerüljön a falakra, és volt, hogy neki, máskor pedig Juditnak lett igaza.

Éva azzal kezdte, hogy megtiszteltetésnek tartja a MÚOSZ

nevében, hogy ennyi ember eljött a székházba, a kiállításra. „Életemnek egyik izgalmas periódusa volt, az fél-, háromnegyed év, amit Judittal töltöttem. Ezennel Mészáros Juditot ünnepélyesen fotóművésszé avatom!” (Óriási taps!) Majd így folytatta: „Judit látásmódjában sok minden egyedí. Miért lát képben, miért vonzódik a formákhoz? Aztán kinyílt számomra a világa. Megtudtam, hogy édesapja nagybányai festőművész volt. Judit talált egy olyan eszközt, nem is olyan rég, amivel ki tudja fejezni magát, amivel levetheti gátlásait. Egy fényképezőgép alkalmas arra, hogy érzelmeket és gondolatokat továbbítson. Amikor nála voltam, a képeit a földön mutatta be. Kérdeztem tőle, hogy miért. Azt válaszolta, azért, hogy át tudjam tekinteni. Én soha nem akartam a képeimet áttekinteni, nekem mindig csak egy volt fontos. Neki az összes. Nagyon aka-

ratos, nagyon harcos egyéniség. Képein mindig valami valamiért van. Semmi nincs véletlenül. Beszélgettünk békéről, háborúról, az emberi kapcsolatokról, az épületekről, a formákról, a világról. Judit olyasmit is észrevesz, hogy egy épület korlátja nem korlát, hanem egy mondat. Képeinek filozófiája van. Heller Ágnesről készült fotója olyan, amelyet én még a szakmában nem láttam. Még két képet hadd emeljek ki a tárlatból. Az egyik az a tengerparti képe, melyen nem történik a világon

semmi. Csak sok ember látszik, akik jöttek valahonnan és mennek valahova, és itt megpihennek. A másik kép, egy nagy fityisz a világnak. Az a kislány, aki ezen a fotón megy, mintha a fegyverek árnyékában lépkedne, ám a kép mégis a békéről szól.”

Végezetül gratulációk, virágok és sok mosolygós arc. Mészáros Judit otthonra lelt a hobbijában, melyből művészet lett.

-bozsán-

Filmklub másképpen...

A debreceni campus város a városban. Útjain városi autóforgalom, járdáin első pillantásra megkülönböztethetőek az emberek. Az uniformisban közlekedők egyértelműen az egyetem dolgozói, a fiatalabbak többsége hallgató, a többiek látszatra beteglátogatók, de megeshet, hogy ők is vizsgálatra jöttek. Néhányan a kórházi ágyból keltek ki, kabátba burkolózva a büfébe indultak, vagy sajnos dohányozni. A Pszichiátriai Klinikán Égerházi Anikó docens a rendelési idő utolsó pillanatáig a betegével foglalkozik, vagy tán még azután is.

Aki a világhálóról ismeri meg Önt, ámulhat az időbeosztásán. Tanít az egyetemen, gyógyít, publikál, előadásokat tart itthon és külföldön, anyanyelvén és angolul egyaránt. Eredményesen és rendszeresen sportol, nem mellesleg két diplomás, egy egyetemista gyermek édesanyja, családtagként más érzelmi kötődéseit is gyakorolja és még az egészséggel kapcsolatos felvilágosítást is feladatának tartja. Filmklubot vezet. Hogy csinálja?

– Nem filmklubról van szó, mert ott játék-dokumentumfilmeket néznek és beszélnek meg az emberek, a miénk nem ezért jött létre. A Nagytemplom mögötti teaház és kiállítótér, a Romkert üzemeltetője keresett meg azzal a szándékkal, hogy a már ismert vendéglátóhelyen egy új program-sorozat induljon. Kazimir Ágnes klinikai szakpszichológus és jómagam pszichiáterként, együtt vállalkoztunk az interaktív előadás-sorozatra. Örömmel fogtunk neki a feladatnak – kitalálni, hogy miről szövegezzünk, hogy miről beszéljünk, hogy legyen –, az egész

egy izgalmas közös élmény volt. Mondanivalónkat érzelmileg jól illeszkedő zenés, táncos vetítésekkel, film- vagy video-jelenetekkel tettük átélhetőbbé. Pszichológiai Szabadegyetemünk két féléve „Kapcsolatteremtés a XXI. században” címmel 2011 őszén és 2012 tavaszán zajlott. A film- és művészeti betétek célja a személyes élmények gazdagítása, az ér-

zelmi, önismereti munka segítése volt. Közben kérdezhettek, elgondolkoztak rajta, sokakat változtatásra sarkallt. Nem kétséges, hogy az ilyen jellegű ismeretekre, élményekre nagy igény van, hisz a 90 fő befogadására alkalmas helyiségbe sokszor nem fért be minden érdeklődő.

Mennyire elvont, elméleti és mennyire gyakorlati, a hétköznapi életre lefordítható történetek kerültek a fókuszba?

– Arra gondoltunk, hogy a város lakóit és a környékről esetleg épp ezért érkezők érdeklődését életünk legfontosabb gondolatai, eseményei töltik ki, beszéljünk hát a hétköznapi gondjairól, örömeiről. Mi fontos nekünk? Hogyan kezeljük a környezetünkben közvetlenül bennünket érő konfliktusokat? Miként küzdjük le a napi munkahelyi stresszt? Hogyan neveljük a gyerekeinket? Milyen alapelvek szerint alakítsuk ki és gyakoroljuk párkapcsolatainkat? Miként kezeljük veszteségeinket? Hogyan őrizzük meg lelki egészségünket, vagy

KAPCSOLATTEREMTÉS A XXI. SZÁZADBAN

Psycho - esték a Romkertben

Dr. Égerházi Anikó és Kazimir Ágnes
Pszichológiai Szabadegyeteme

Kedd esténként 18:30 órától
a Romkertben a Nagytemplom mögött.

okt. 11. keddi 18:30h
Küzdés és szabvány
Mindennapi siker és sikertelenség.

okt. 18. keddi 18:30h
Kommunikációs stratégiák
Hogyan rontjuk el kapcsolatainkat?
Hogyan NE rontjuk el kapcsolatainkat
és lehetőségeinket?

okt. 25. keddi 18:30h
A teremtő gondolat
A gondolkodás hibás sémái
és következményei
A korrekció lehetőségei.

nov. 8. keddi 18:30h
A pszichoterápia jelentősége
Kiút a mindennapi depresszióból
Megoldás a pszichosomatikus tünetekre.

nov. 15. keddi 18:30h
Keresem a pártam
Honnan tudom, hogy megtaláltam?

nov. 22. keddi 18:30h
Küzdőhelyzetek, összehasonlás, küzdés

nov. 29. keddi 18:30h
A szeretet határai
Uralkodás, kiszorítás és elfedés.

dec. 6. keddi 18:30h
Önzente hazugságok
Titkok, őszinteség, hazugságok
a kapcsolatokban

A Pszichológiai Szabadegyetem szervezi
a Trauma Központtal és a Debreceni
Tanácsadó Intéssel együttműködésben
Tél: 249-2033
email: romker@debrecenizse@gmail.com

Red Bull

ha nem megy, hogyan keressünk rá gyógyírt szakember közreműködésével. Mivel elkötelezett híve vagyok az „ép testben ép lélek” ókori eszmének, ezért ezt az egységet a bio-pszicho-szociális egészség modell megvalósulásában képzelem el, és népszerűsíteni is így gondolom. Ennek a kezdeményezésnek mérhető sikere volt. Jöttek az emberek és hívtak másokat is. A háziorvosok is fontosnak vélték ezt a sorozatot és tájékoztatták róla a betegeiket. A második félév többek között a kötődésről és a veszteségekről szólt, a mindennapi sikereinkről és kudarcainkról, vagy pl. arról, hogyan rontjuk el a kapcsolatainkat. Beszéltünk a párkeresésről és a rátalálás esélyeiről, a szeretet börtönéről, mely a másikon való uralkodásban is megnyilvánulhat. A titkaink is szóba kerültek, éppúgy, mint a hazugság fogalma mindennapi kapcsolatainkban. Témáink között szerepeltek táplálkozási szokásaink, az evés, az ivás és a főzés örömei és függőségei, sőt az anorexia és a bulimia is. A visszajelzések alátámasztják, hogy a rendezvénynek kifejezett ismeret és önismeret fejlesztő értéke volt. Ezt az is segíthette, hogy a két előadó megközelítése kiegészítette egymást. Magam elméleti, ismeretterjesztő információkat adtam, míg a pszichológus döntően érzelmi, tapasztalati síkon közelítette meg a kérdést.

Akkor folytatják, ugyanott és hasonló tematikával?

– Szerencsére tudjuk folytatni és ebben az évben TÁMOP pályázat elnyerésével egyéb formában is lehetőségünk nyílik az egészségre nevelésre: a stressz-kezelés és életmód-vezetés témakörben tarthatunk előadásokat, rendezhetünk klubfoglalkozásokat, gyakorlati tréninget, egészségnapot. Új helyszín a Carpe Diem Teaház, mely berendezésével és hangulatával támogatja az önmagunkért tevés eszményét. Jelenleg Kövér Lili pszichológusnővel vezetem a kognitív és séma terápiais szemléletű zárt kiscsoportos foglalkozáso-

kat, melyek fő célja az önismereti fejlődés. Tíz foglalkozás után a résztvevők remélhetően jobb készségekkel rendelkeznek majd a stressz kezelésében is. Tíz évig ideggyógyászként dolgoztam és ez jó alapot adott ahhoz, hogy az idegrendszer fejlődésével és működésével behatóan foglalkozzak. A stresszhez kapcsolódó alarm reakció olyan szimpatikus idegrendszeri és endokrinológiai változásokat indít el, melyek alapvetően befolyásolják a szervezet védekezőképességét a betegségekkel szemben, illetve a hajlamként hordozott betegségek kialakulásának kockázatát.

Szakmai érdeklődési területe igen széles, fő kutatási területe a demencia és a depresszió.

– Egészen pontosan a demencia és a depresszió neuropszichológiai kapcsolatainak kutatása neuropszichológiai és funkcionális képalkotó módszerekkel. Itt, a Debreceni Egyetemen Degrell István professzor indította el korábban a demencia kutatást a Pszichiátriai Tanszéken és csatlakoztam hozzá. Ha jól belegondolok, egyetemi hallgató korom óta itt élek és dolgozom. Ebben a városban érettségiztem, itt voltam diák, fiatal, és amivel szeretek foglalkozni, ahhoz ma is megtalálom itt a lehetőséget.

A gyerekek közül van, aki követi az orvosi pályán?

– A lányunk, Anikó szintén itt végzett a Debreceni Egyetem Általános Orvostudományi Karán és most PhD. hallgató a Szem-

klinikán, a középső fiunk, László építésztechnológus hallgató a BME-n és Ádám, a legfiatalabb, ugyan már andragógia szakot végzett a Debreceni Egyetemen, de még továbbtanuláson gondolkodik.

Ha már a magánéletét is érintettük, úgy tudom a férje, Rentka László is orvos, és évfolyamtársak is voltak.

– Igen, de később kerültünk össze, és elsősorban a sport hozott össze bennünket. Apósom a város híres úszóedzője volt, így a vizes sportok szeretete természetes volt a családban. Férjem mellett hogy szemészorvos, aktív úszóversenyző, és a Debreceni Senior Úszó Klub megalapítója és elnöke. Magam is rendszeresen úszom, sőt a családi váltóban is eredményesen szerepeltünk korábban a gyerekekkel együtt.

Szerényen elhallgatja, de 2013 augusztusában a Tisza-tó úszóversenyen a saját korosztályában első lett.

– Eleinte a Balaton-átúszásra mentünk, majd az öbölúszásra Balatonfüred és Tihany között, az utóbbi időben ezen a versenyen szoktam indulni. A sport mindig része volt az életnek, így elég hitelesnek érzem magam a programunk megvalósításához. –

Mi sem természetesebb, hogy beszélgetésünk végén Égerházi Anikó edzésre siet. Van még néhány óra a napból, egészségesen kell kihasználni.

Várhegyi Andrea

A kishalakat saját megbízóik dobják fel

Molnár Anna pszichiáter az egyetlen magyar tagja az Európa Tanács CPT bizottságának, amely azt vizsgálja, hogyan érvényesülnek az emberi jogok a zárt intézményekben. A Magyarországról szóló jelentés kedvező, ennek ellenére van miért aggódnunk.

Volt a családjában orvos? Miért választotta ezt a pályát?

– Pszichiáter akartam lenni, mióta az eszemet tudom. Gyerekpszichiátriával szerettem volna foglalkozni, de amikor végeztem, éppen nem volt hely. Egy kedves ismerősöm azt mondta, úgyis sok bajom lesz a gyerekek szüleivel, jobb, ha megtanulok velük bánni. Átmenetinek szántam a felnőtt pszichiátriát, de ez az átmeneti fázis már 1977 óta

tart. Két öcsém is orvos. Erdélyben éltünk a Ceausescu-érában, olyan értelmiségi pályát akartam választani, ami mentes az ideológiától. Kolozsváron kezdtem az egyetememet, de Budapesten fejeztem be, mert közben férjhez mentem. Tizenkilenc éven át az egykori Korányi, később Erzsébet, majd Péterfy Kórház pszichiátriai osztályán dolgoztam, amíg meg

nem szűnt ott a területi ellátás. Majd ezután kerültem a Szent Imre Kórházba, ami máig is a munkahelyem.

Mi a szűkebb szakterülete?

– Mivel mindig kórházi osztályon dolgoztam, azok az állapotok állnak közel hozzám, amiket itt kell kezelni – a pszichotikus betegek, leginkább a szkizofrénia. Nagyon örülök annak, hogy ambuláns utógondozás is folyik nálunk, tehát van mód végigkövetni egy beteg sorsát.

Ami Molnár Anna specialitása, az érdekes módon a jog. Mint mondja, a rendszerváltás kapcsán találkozott először azzal, hogy értenie kellene a joghoz. Egy volt kollégája, Baraczká Balázs, az Igazságügyi Szakértői Intézet igazgatója hívta, hogy nézze meg a munkájukat. Anna megnézte, és amikor úgy látta, érdekl, elkezdett tanulni.

– Először elvégeztem egy jogi majd egy forenzikus pszichiát-

riai tanfolyamot, majd megszerkeztem a igazságügyi elmeorvos szakértői szakvizsgát is. A Pesti Központi Kerületi Bíróság megbízásából a Pszichiátriai Klinikán végzek szakértői munkát, és mivel a klinikának a saját területén kívül progresszív ellátási kötelezettségei is vannak, kiemelten lát el nem szokványos eseteket is. Az évek során sok visszatérő beteggel találkozom, kezelésük és sorsuk alakulása visszaigazolása többek között saját szakértői megítélésemnek is. Előfordult az is, hogy korábbi betegemet láttam viszont, és – bár nem adhattam róla szakvéleményt –, igazolva láthattam korábbi diagnózisomat. A legizgalmasabb pedig már négy év óta az, hogy Magyarországot képviselem az Európa Tanács (ET) egyik albizottságában, Strasbourgan. Az albizottság azzal foglalkozik,

hogyan érvényesülnek az emberi jogok zárt intézményekben, például a börtönökben, a javító-nevelő intézetekben, a zárt pszichiátriai osztályokon, a szociális otthonokban, illetve idegenrendészeti menekült-szállóhelyeken. A II. világháború után ébredtek rá, hogy milyen nagy szükség van erre, és az ügyet az ENSZ is a zászlajára tűzte – van egy hasonló albizottsága. Az ET-nek 47 tagja van, Fehér Oroszország kivételével minden európai ország delegál a bizottságunkba egy szakértőt, aki lehet jogász, orvos vagy más a zárt intézetben élőkkel foglalkozó diplomás, van például egy börtönlelkészünk is...

Mi a különbség és mi a hasonlóság a 47 országban?

– Az egyéni problémák mellett sok a hasonlóság főleg regionális szinten. Nagy és néha alig kezelhető problémává növi ki magát az egyre növekvő menekültáradat, főleg a Földközi-tenger partján fekvő országok például Olaszország, Görögország számára, de minket is érint. Találkoztam már afrikai menekülttel a Moldáv Köztársaságban is. A legélesebben Cipruson ismerkedtem ezzel

a problémával, itt fordultam meg a legutóbb.

Honnan jön a legtöbb menekült?

– Afrikából, Afganisztánból, Pakisztánból, Bangladesből, de jönnek Brazíliából is. Dél-Amerikából nézve úgy tűnik, hogy Európában kolbászból van a kerítés. A portugál börtönök tele vannak közép-európai drogfutárokkal, akik közül sokan saját tudatlanságuk áldozatai. Nyilván kell naivság ahhoz, hogy valaki ne gondolkozzon el azon, miért fizetnek neki hajó- vagy repülőjegyet és a szállodát, de vannak ilyenek, ők a kis halak, gyakran a saját megbízóik dobják fel őket, hogy eltereljék a figyelmet az ugyanazon a járaton utazó nagyobb halakról.

Hogyan kezelik ezt a problémát?

– Cipruson magas színvonalú menekültintézményeket is láttam nők, gyermekek számára kialakítva, legfeljebb az a kérdés, mennyi ideig tudják fenntartani. Részben EU-s pénz kell ehhez, de a ciprusi néplélek is nagyon pozitíven hatott rám.

Az egyes ország-látogatások után jelentés készül, amit benyújtanak az adott országnak. Van javulás? Látja a munkája eredményét?

– Igen, sok kérdésben van javulás, de miközben bizonyos kérdések megoldódnak, máshol új problémák jelentkeznek.

A bizottság milyennek ítéli a magyarországi helyzetet?

– A saját országa értékelésében senki nem vehet részt, de a jelentést természetesen olvastam. A jelentéseket és az arra érkező válaszokat a kölcsönös jóváhagyást követően nyilvánosságra hozzák, bárki elolvashatja. A rólunk szóló jelentés általánosságban nem rosszabb, mint sok európai országé, az előző jelentéshez képest pozitív fejleményekről is beszámol. A bizottság tagjainak látogatása idején történt sajnálatos izsáki eseményt a hazai hatóságok jelezték. Kifogásolni való azért akad, például, hogy túlszűfoltak a börtöneink.

Molnár Anna munkája sok utazással jár, amit nem bán különösebben, hiszen egyik hobbija amúgy is az utazás. Ma már nyugdíjas férjével, aki a Műszaki Egyetem professzora, bejárták a világot.

– Azokat a helyeket szeretem, ahol két vagy több kultúra találkozásával létrejött valami új. A Kelet szerintem érdekesebb, mint a Nyugat. Nagyon szomorú vagyok, amikor látom, hogy sok helyen a terror és a pusztulás lesz az úr, és elvesznek az emberiség által teremtett értékek.

Hogyan fér bele az életébe ez a sok utazás?

– Nehezen, hiszen a munka mellett a gyerekeimre, ponto-

sabban már főleg az unokáimra is szeretnék időt fordítani. A lányom szemorvos, a férje altatóorvos, ők Bécsben élnek. Egy 10 és egy 8 éves gyermekük van, a velük kapcsolatos teendőkhöz besegítünk, ahogy tudunk. A férjem most például éppen páncélos jelmezt barkácsol. A fiam jogász,

a Gazdasági Minisztérium Külgazdasági Intézetében dolgozik, féléves a kislánya, őrá egyelőre a mamája vigyáz. Nagy örömmel van kilencven éves édesanyám is.

Vámos Éva

Tünde járt a földi paradicsomban...

Miként osztja be a nap 24 óráját úgy, hogy mindegyre, sőt a magánéletre is jusson idő?

– Kizárólag jó szervezéssel oldható meg. Igen feszes az időbeosztásom. A feladataimat el kell végezni, előre tervezett minden órámban. A pszichiátriai ápolás terén a szakemberhiány igen nagy. Ez több mint elgondolkodtató, cselekvésre készítő. Sajnos nincs motiváció a fiatalokban. Régen volt kiemelt pótlék a fizetés mellé. Valójában 30 százalékkal többet lehetett keresni, mint más osztályokon. Ezért aztán el is jöttek kollégák körülnézni, jó néhányan megszerették, itt maradtak. Ahol lehetett küzdöttem a kordedvezményes nyugdíjért. Még nem adtam fel... Nálunk köztudottan fokozottabban megterhelő a munka fizikai és lelki értelemben egyaránt. Próbálkoztam minden fórumon azért is, hogy kapjunk több szabadságot a többiekénél, hiszen igen nagy szükségünk van a rekreációra. Sajnos még ez sem talált megértő fülekre. Azt hiszem az utóbbi években nem volt olyan egészségügyi miniszter, államtitkár, akinek ezt ne mondtam volna el. Néha szélmalomharcnak érzem az érdek-

A Szent János Kórház 19-es épületéig jó sokat kell gyalogolni. Itt „lakik” a pszichiátriai osztály főnövére Tunyi Tünde a recepció melletti szobában. Váratlanul ér a látvány: a legközelebbi kórterem előtt két egyenruhás rendőr ül. Tünde betessékel a szobájába, amely a 19. századi falak között aligha mutat 21. századi képet, hacsak a számítógépet az íróasztalon nem számítjuk. Egy majdnem 100 ágyas osztály főnövéreként is akadna elég tennivalója, de mellette a Magyar Pszichiátriai Társaság Szakdolgozói Szekciójának vezetője, a HORATIO Európai Pszichiátriai Ápolási Szövetség szakértői bizottságának a tagja, sőt a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara pszichiátriai ápolás tagozatát is ő irányítja.

védelmi munkám, de mindig újra nekilendülök. A munkámhoz sok erőt és támogatást kapok Balogh Zoltántól, kamaránk elnökétől. Azért történtek jó dolgok is. Főként a képzés terén. Kaptunk európai uniós támogatást. Nagy dolog, hogy a jelentkezők ingyen tanulhatnak. Magam is tanítok a szakképzésben, a fővárosban és az országban több helyen folyik hasonló oktatás. Talán így megfiatalodik az ápolói gárda. Nálunk 22-en vesznek részt az előadásokon. Természetesen több a nő, mint a férfi. Ennek oka, hogy egy férfiápoló nem tud családfenntartó lenni ebből a fizetésből. A kolleginák közül is sokan vállalnak több állást, hogy fizethessék a rezsit, a hitelt.

Két rendőrt láttam a szobájához közeleső kórterem előtt. Megszokott kép?

– Mienk a II. kerületben a Gyorskocsi utcai fogda. Bármilyen történik ott, ide küldik a beteget. Jó az együttműködésünk a rend-

őrséggel is. Egyébként bárhol zavarttá válik egy pszichiátriai beteg, az hozzánk kerül. Jól felkészült szakápolók fogadják. Nálam prioritást élvez a nővérek, ápolók folyamatos továbbképzése. Naprakész ismeretekkel kell rendelkezniük, infektológiai képzésre is járnak, a higiéniai szempontok ezen az osztályon különösen fontosak. Szörnyű állapotban kerülnek ide néha az emberek.

Beszéljünk derűsebb dolgokról! Létezik az osztályon a baba-mama, „Együtt” elnevezésű program. Ennek is lelkes híve.

– Nem csak én, hanem minden szakmai témában mentorom, Kurimay Tamás professzor úr, osztályvezető főorvos is. Projektvezetőként segítségem nélkülözhetetlen a gyakorlatban. Az „Együtt” arról szól, hogy a terhesség alatt, és a szülés körül, utána is felmerülhetnek gondok. Szaknyelven szólva post partum pszichózis (PPP) és egyéb mentális zavarok ezért az anya és a gyermek

komplex kezelése a megoldás. Ez a program családközpontú megközelítés, használjuk a gyógyításban a pszichoterápia módszerét és a szocioterápiát is.

Hallgatom és nézem önt. Vékony testalkatú, de sportos külsejű jó kedélyű fiatal hölgy. Milyen pályára gondolt kislány korában?

– A Hajdúságban születtem, Polgáron nevelkedtem és később Debrecenben jártam egészségügyi középiskolába. Szülészni akartam lenni, aztán az első szülést végignézve rosszul lettem, lemondtam róla. A barátnőm a pszichiátrián dolgozott, bementem hozzá látogatóba és megérett a léggör, a feladat. Aztán a barátaim révén, Budapesten találtam magam. A Délpesti Kórházban kezdtem, dolgoztam alkoholbetegek között a TÁMASZ gondozóban. A főiskola elvégzése után megpályáztam ezt az állást. Nagyon örültem, amikor a

professzor úr engem választott. Tanultam, képeztem magam, olvastam és közben férjhez mentem, gyereket szültem, magamra maradtam. Vagyis a lányommal kettesben. De ez a mi pályánkon szinte törvényszerű. A mi tempónkat nehezen viselik a társak. A lányom 15 éves, gimnazista és nagyon intelligens, okos gyerekek. Már ránézésre diagnosztizál... Nem csoda itt nőtt fel szinte az osztályon.

Feltöltődés, kultúra, sport, utazás létező fogalmak az életében?

– Tavaly a lányom kedvéért megtanultam korcsolyázni. Re-

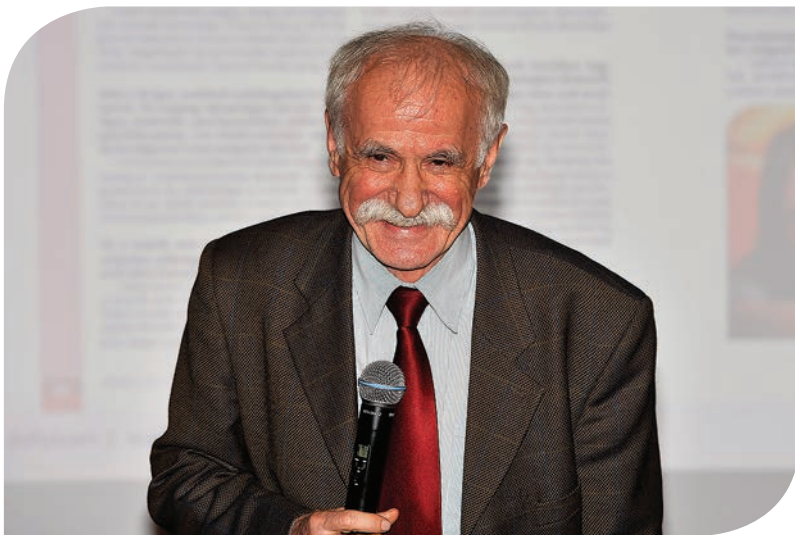

mélem idén is lesz alkalom a Műjégpályán gyakorolnunk. Az utazás, bár költséges nagy hobbi. A tenger mindig vonzott. A vízi élővilág úgyszintén, ezért a bűvárokodáshoz szükséges pipám a hátizsákomban van. A Távol-Kelet elbűvölt. Ott szegényen is mosolyognak az emberek, meleg van, süt a nap. Sri Lanka tette rám a legnagyobb hatást. Ha van földi paradicsom, akkor az ott van...

Várhegyi Andrea

A művészi szemfényvesztés...

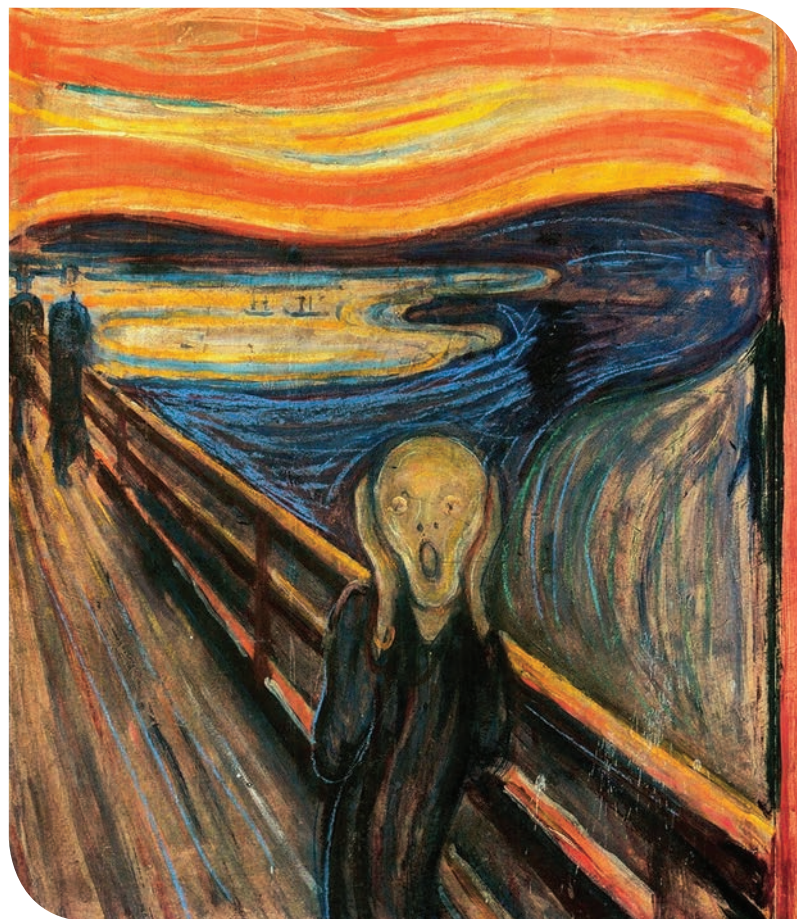
Traumatikus élmények és művésztípusok bontakoznak ki önök előtt Gerevich József írása nyomán. Megismerkedhetnek a legendásan nagy átverőkkel, Gulácsyval, és József Attila másik arcával is. Előadását a Lélekemelő Live rendezvény résztvevői élvezhették.

Jelentős festők és írók, költők életét és műveit tanulmányozva arra a következtetésre jutottam, hogy a művészi kreativitás háttérében megbúvó traumatikus élmények képi megjelenítésének szempontjából a művészek három típusa írható le.

Az első típusba olyan művészek tartoznak, akik leplezetlenül, áttétel nélkül teszik át lelki élményeiket vásznaikra, verseikbe, írásaikba. Ők a kifejező művészek.

Közülük az egyik legelső helyen Edvard Munch szerepel, akinek szorongásos festészetében pánikbetegsége – és különböző fóbái –, illetve generalizált

szorongása közvetlenül jelenik meg. Egyik képén alkoholizmusa is plasztikusan kitapintható. Ez a fajta őszinte szembenézés a problémákkal meghozta jutalmát, hiszen Munch 1908–1909-ben sikeres pszichiátriai kezelésen esett át, amelynek során a mai szóhasználatnak is megfelelő művészetterápiában részesült. Ennek következtében patológiaszorongásai megszűntek, alkoholizmusából kigyógyult. Igaz, ezt követően készült művei kevésbé népszerűek, bár technikailag ugyanolyan magas színvonalúak, mint korábban. A másik példa Frida Kahlo, aki lelki fájdalmait mindenféle áttét nélkül volt képes kifejezni festményein. Francisco Goya ún. „fekete képei” is ebbe a kategóriába tartoznak.

Edvard Munch: A sikoly (1895) – részlet

Vincent Van Gogh: Szék és pipa (1888)

A művészek második típusát a rejtőzködő vagy rejtjeles művészek alkotják, azok, akiknek élményei a műveikbe sajátos áttételen keresztül kerülnek. Ezek az áttételek néha olyan bonyolultak, hogy szabályos guide-ra, lábjegyzetre, magyarázatra van szükség a művek megértéséhez. Ebben a kategóriába sorolható Van Gogh, akinek üres székei csak élettörténeti összefüggésbe ágyazva fejthetők meg (halálfélelme, öngyilkossági készletesei tárgyi szimbólumokon keresztül ábrázolódnak).

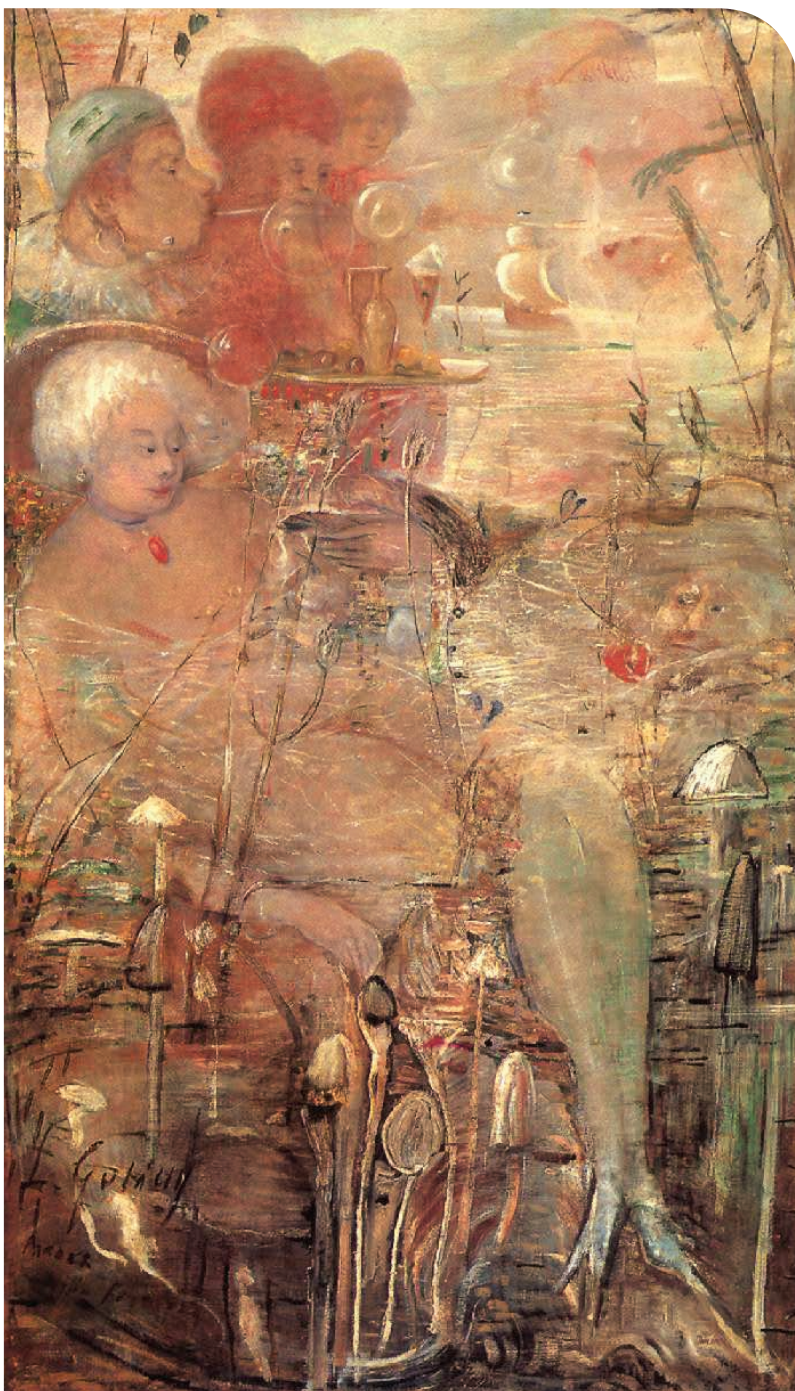
Ugyancsak ebbe a típusba illeszthető Chirico és Magritte rejtjeles művészete, valamint Toulouse-Lautrec és Picasso csúnya képeinek sorozata is.

A művészek harmadik csoportjába tartoznak a szemfényvesztő művészek. Ők azok, akik képeikkel, verseikkel megtévesztik közönségüket, valamint elhítenek a külvilággal, amely élettörténetileg nem igazolható, vagy amelynek az ellenkezője igazolható. A művészeknek ebben a fajtájában a magyar festők kö-

Henri de Toulouse-Lautrec: A Moulin Rouge-ban (1892)

Gulácsy Lajos: Az ópiumszívó álma (1913–18)

Amedeo Modigliani: Fekvő akt (1917)

zül Gulácsy Lajos sorolható, aki elhitette magáról, hogy szerette a nőket, miközben soha életében nem volt nővel. Még azt is, hogy kábítószer-fogyasztó, mert szecessziós, veretes mondatai („hiszem a méreg, mit redős bíborvirágok mélyen átitatott szirmaiból mohón, reszketve szívtam magamba, nemsokára hatni fog, és én, a csodabogaras, mandulaszemű fiú meg fogok halni az elefántcsonttorony aranyveretű kapujánál...”) és az Ópiumszívó álma című festménye „hitelesen” érzékeltetik a festő kábítószeres élményeit.

A magyar költők közül József Attila is felhozható példának, mivel verseiből kikozmetikázta gyilkos agresszivitását, anyjával szembeni szörnyű indulatait, és az utókorra a tökéletes anya imágóját hagyta.

A szemfényvesztő művészek egyik iskolapéldája Amadeo Modigliani. Szemtanuk leírása szerint magas vonás-agressziója súlyos fizikai és lelki megpróbáltatásoknak tette ki mindazokat a nőket, akik intim közelségbe kerültek vele. Képein azonban a nőket végtelenül gyengéden és finoman ábrázolja. Súlyos alkoholista is volt, de műveiben – szemben Munch-kal – soha nem találkozunk ennek képi megjelenítésével.

Az itt felsorolt „szemfényvesztő” művészek mindegyike tragikus véget ért: Gulácsy elmebetegintézetben halt meg, Modigliani fiatalon hunyt el, József Attila öngyilkos lett.

Hipotézisként felvethető, hogy a művészi szemfényvesztés antiterápiás jellegű, vagyis ellene dolgozik annak, hogy a művész pszichés zavaraira gyógyírt keresen és találjon. Inkább regressziót, mint progressziót vonhat maga után. Ezzel szemben a traumatikus élmények közvetlen megjelenítése hozzásegíti az alkotót a problémákkal való szembenézésre, a problémamegoldás aktív keresésére, és tényleges megoldásokra.

Gerevich József

A Lélekemelő Live öt előadója – Balázs Judit, Valachi Anna, Kalmár Sándor, Gerevich József és Frecska Ede – igazi színt vitt a megszokott magas színvonalú tudományos előadások világába. Izgalmas témákkal nyugtázták le a hallgatóságot a Psychoeducatio Léleknevelés Alapítvány és az MPT támogatásával a margitszigeti Grand Hotelben tavaly novemberben szervezett rendezvényen.

József Attilától az élet indájáig...

Balázs Judit gyermekpszichiáter – ELTE-PPK Pszichológiai Intézet – nem számított az előadás előtti beszélgetésre, és a profi egyetemista előadó, a kiváló uniós programok vezetője bevallottan zavarba jött. Kedvesen mesélt élete fő projektjéről, Hannáról, a lányáról. Előadásában – amit az LGT „Neked írom a dalt” című dalával színesített – a gyermekpszichiátriai betegellátó, kutató és oktató munka összefonódását mutatta be egy szeretethiányos, elvált szülők gyermekeként a világra csodálkozó hiperaktív kislány történetének ismertetésével.

„A történet 2006-ban kezdődött, amikor egy édesapa hat és fél éves kislányával kereste fel a Vaskert Gyermekpszichiátriai Kórház és Szakambulanciát. Az édesapa elmondta, hogy valami nem stimmel a kislánnyal, nyüzsgő, nehezen irányítható otthon, óvodában, impulzív, óvodai foglalkozásokon nem vesz részt. Részletes anamnéziszefelvétel, osztályos megfigyelés, pszichiátriai, pszichológiai és gyógypedagógiai kivizsgálás után figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) diagnózisát állítottuk fel. Ezután a szülők részletes tájékoztatást kaptak a körképről és kezelési lehetőségeiről. A szülők belezése után methylphenidate terápia kezdődött pszichoterápia mellett. Orofacialis dyskinezia jelentkezett a kislánynál, ami a methylphenidate al-

kalmazási előírásában nem ismertetett mellékhatás. És az irodalomban is csak néhány eset létezik.”

Ez a történet indította el Judit és kollégái gondolkodását. Megterveztek egy vizsgálatot, ahol szisztematikusan, valid vizsgálóeszközök segítségével ADHD diagnózisú, methylphenidate kezelésben részesülő gyermekek csoportját hasonlították össze egészséges kontroll gyermekekkel. Azt az eredményt kapták, hogy az ADHD diagnózisú csoportban magasabb a dyskinezia szintje, mint a kontrollcsoportban. Ezek az ADHD diagnózisú gyermekek azonban már huzamosabb ideje methylphenidate kezelésben részesültek, így ez a vizsgálat arra nem ad választ, hogy esetleg az ADHD-től magától, vagy a methylphenidate kezeléstől kaptak magasabb dyskinezia szintet. Így Balázs Judit és kollégái tovább gondolkodtak, egy újabb vizsgálatot indítottak, mely most is zajlik, ahol ADHD diagnózisú, methylphenidate kezelésbe nem részesülő, illetve huzamosabb ideje methylphenidate kezelést kapó és egészséges kontroll gyermekek dyskinezia szintjét hasonlítják össze.

Mindegyik vizsgálatba egyetemista hallgatókat is bekapcsolnak. Lehetőségük nyílik a különböző vizsgálómódszerek elsajátítására, egy tudományos vizsgálat menetének megismerésére és nem utolsósorban az egyetem falai közül kilépve „valódi” gyermekekkel és szülőkkel találkozhatnak.

Valachi Anna irodalomtörténész, József Attila kutató először saját élete epizódjait idézte fel. Megkapó őszinteséggel mesélt zárkózottságáról, dadogásáról – amiért nem lehetett színésznő, sőt még az egymondatos statiszta szerepét is visszavették tőle –, illetve, hogy miért írt könyvet – Egy színjátékos élete – a szintén fiatalon dadogó Óze Lajosról.

Aztán epizódok következtek József Attila életéből. Szerelmek, kudarcok csalódások. Jolán férjének álságos törekvései, hogy sógora hátán kapaszkodjon fel, s állítsa be magát irodalmárnak. A könyv címe: Jolán az édes mostoha, avagy, Egy önérvényesítő nő a XX. század első felében.

Aztán a József Attila asszonyai. Sajátos hangvételű, akár életrajzi regényként is olvasható könyvében az előadó nemcsak a heves szerelmi vágytól lázas költő képzelte és valódi nőkapcsolatait tárta föl, hanem annak a mélyrétegű vonzalomnak az eredetét kutatta, amely az asszonyi törődésre szomjazó József Attilát gyermekkorától kezdve utolsó lélegzétvételeig jellemezte. Azoknak a – társadalmi hovatartozásuktól függetlenül támogató – asszonyoknak a portréit rajzolta meg, akik az idejekorán elvesztett, gondoskodó édesanya „helyetteseiként” mély empátiával, hatalmas lelki bátortással, és olykor anyagi támogatással is hozzájárultak a ritka költői tehetség kibontakoztatásához. Olykor persze minden jó szándékuk ellenére tragikus sorsa alakulásához is. Asszonyai valamennyien a sorsot szövögető párkákra emlékeztetnek, akik szinte kézzől kézre adogatták egymásnak védencüket, de csak ideig-óráig tudták boldoggá tenni. Majd következett az „Irgalom, édesanyám”, annak bizonyágaként, hogy a korábban tabunak számító témák – a költő párttagságának, pszichoanalitikus kezeléseinek, betegségének, és halálának motívumai foglalkoztatják. Ugyanakkor a riválisokhoz és a női nemhez fűződő ambivalens kapcsolatok feltárását is fontosnak tartja.

A sok-sok József Attiláról szóló kötet elemzése után meglepetésként, egy szatyorból szépen

egyenként elének tárult a szorgalmas, kitartó, nagy tudású oknyomozó filológus, Valachi Anna életműve. Vagyis egyik József Attila könyv a másik után.

Kalmár Sándor kecskeméti pszichiáter főorvos az indiai mitológia rejtelseibe avatta be hallgatóit. Kapkodhattuk a fejünket az újabb és újabb istenek felbukkanásakor, akik minket, embereket tanítanak a morálra, a tudásra, a kötelesség teljesítésre, és még sok-sok nemes tulajdonság megszerzésére és megőrzésére.

„Az ősi Indiában az istenek és a bölcsek az európai gondolkodóktól eltérő módon, óriási energiával fogtak hozzá az ember lényegének, az emberi szenvedés és szorongás eredetének és okainak az elemzéséhez, hogy megértsék, meddig terjednek az ember határai és mi található azon túl. A megoldást a befelé fordulás útján, a tudattalan tartalmának és szerkezetének a megismerésével találták meg, de az itt található szimbólumok értelmezése nem, vagy nehezen volt érthető a mindennapi ember számára. Ezért tapasztalataikat mindenki számára érthető mesékbe, mítoszokba öltöztették.” Ennek a legteljesebb összefoglalása megtalálható a Ma-

hábhárata című eposzban, amely bár két testvér-család közötti kegyetlen háborúról szól, mégsem ez a lényege. A két testvér Csandra holdisten és Tará istennő leszármazottai, de a harcban résztvevők jelentős alakjai is isteni leszármazottak. A költeményt Ganésa elefántfejű isten, az akadályok elhárítója, a tudás és a vállalkozások istene, Síva és Párvati fia írta le pálmalevelekre részben a saját agyarával.

A hősök közül Judisthira Dharma, az igazság istenének, Karna szúrja napistennek, Bhima Váju szél-istennek, Ardzsuna Indra az ég királyának, Nakula és Szahadéva az isteni Asvinok fiai. A fegyverek egy részét az istenek ajándékozták a harcosoknak, és a harcban kocsi hajtóként részt vesz Krishna, aki Visnu isten megtestesülése. Ezek az istenek valójában az ember számára felfoghatatlan egyetlen isten megnyilvánulásai, visszatükröződései a természet káprázat világában, a történet az ember szimbolikus története.

„Az indiai mitológia számomra arról szól, hogy az emberiség mérhetetlen szenvedését a kötelességünk teljesítésén és a tudatlanságunk felszámolásán keresztül tudjuk elérni. Ez mindenkiel megtanítható a mitológián keresztül. Az ember, aki bonyolult, fizikai, biológiai, pszichés, kulturális és spirituális lény, csak önmaga megismerésén keresztül, a tudatlansága felszámolásával tudja megtalálni az utat az Igazsághoz, amelyhez a mitológia a legegyszerűbb és a legtökéletesebb eszköz.”

Az élet indája, a halál kötele. Nemcsak a cím, **Frecska Ede debreceni tanszékvezető egyetemi tanár** előadása is érdekesítő volt. Az emberiség történetének több száz civilizációja elismerte a módosult tudatállapotokat, sőt, a módosult tudatállapotok egyes formáit vagy egyenrangúnak, vagy magasabb rendűnek tartotta a hétköznapi tudat-

állapotnál. A nyugati kultúra azon kevesek közé tartozik, amelyeknek nincs ilyesféle megbecsült hagyománya, még kevésbé intézményes formája.

A szkizofrénia nemzetközi hírvé szakértője ezúttal a Peruban, Brazíliában, Kolumbiában és Ecuadorban őshonos, ayahuasca nevű növényi főzet legfontosabb jellemzőit, és hatását mutatta be. A főzet elnevezése egy kecsua összetett szóból származik, ahol aya=lélek vagy ősök, a wasca (huasca) jelentése pedig valószínűsíthetően inda. Az ayahuasca leggyakoribb értelmezésében a „lélek indája”.

A Rio Negro, az Andok és a Madeira folyók által bezárt háromszögön belül az ayahuascát évszázadok óta több tucat törzs használja vallási szakramentális, mágikus, gyógyító, beavatási és egyéb törzsi-rituális célokra. Erről a területről kiindulva terjedt szét először a mesztic népesség körében, ahol a legerjedtebb a vegetalismo tradíció Peruban. A vegetalismo szerint az ayahuasca egyike a számos tanítónövénynek (doctores), amelyek tudást közvetítenek az emberek felé.

Egyéb pszichedelikus élményekhez hasonlóan az ayahuasca élmény is gyakran hagy maga után napokig, vagy akár több hétig is tartó emelkedett érzelmi állapotot, amelyben a hétköznapi élet szebbnek, mélyebb értelműnek és boldogabbnak tűnik, mint az élmény előtt.

Az élmény növelheti az önreflexiót, a belátást, az etikai érzéket, különféle pszichés elakadásokra derülhet fény, aminek eredményeképpen az átélő rálátást nyerhet hibás viselkedési, gondolkodási vagy kapcsolódási mintáira. A résztvevő szembesülhet hibáival, önáltatásaival, rosszul elhelyezett bántó szavaival, hazugságaival is.

Egyes kutatásokból kiderül, hogy az ayahuasca tartós fogyasztása pozitív viselkedés- és életmódbeli változásokhoz vezet. Váratlan eredmény, hogy több kutatási alany számolt be az ayahuasca használatát megelőzően fennálló alkohol- és egyéb függőségi problémáiról, melyek a szertartások során nyomtalanul eltűntek. Peruban, Tarapotóban 1992 óta működik a Takiwasi központ, ahol a nyugati orvoslási módokat az ayahuasca tradicionális felhasználásával ötvözve kezelnek súlyos függőbetegeket.

Gerevich József válogatott töprengéseiből először a családot ismerhettük meg ahová született. Aztán a művészeket sorolta be speciális kategóriákba – önkifejező, rejtjeles művész, szemfényvesztő művész –, amiről bővebben az előző oldalakon olvashattak.

B.Király Györgyi

Az internet és az egészségügy

Nagyfi Richard 26 éves, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem hallgatója és ezzel egy időben a társadalomtudományi kar szociálpszichológiai kutatócsoportjának tagja. Vagyis: ugyanott fizet tandíjat, ahol a fizetését kapja. Nem tudja, hogy szokatlan eredetű neve honnan ered, de reméli, hogy ősei valamikor grófok voltak, csak elhagyták a két f y-t, amikor megkezdődött a szabadságharc. Ő is előadott a Lélekemelő Live rendezvényen.

Richard mindaddig szerénykedik és visszafogott, amíg személyes kérdéseket tesz fel, de amikor munkájáról, kutatásairól kezdünk beszélni, megered a nyelve. Elmondja, hogy azért kötött ki az ELTE szociológiai tanszékén, mert ott olyan emberekkel találkozott, akik meghallgatják az ötleteit és lehetővé tették, hogy együtt dolgozzanak. Sok lehetőséget lát maga előtt, mert úgy gondolja, hogy kevesen kötik össze a társadalomtudományokat az informatikával, s az ő tevékenysége hidat képez a két diszciplína között.

„Az Uniónak is számos programja van, hogy összekapcsolja például az egészségügyet vagy épp a várostervezést az informatikával. Komoly feladatot jelent, hogy hihetetlen mennyiségű adat keletkezik a világon minden nap, s ezt kezelni kell.

A Google vezetői szerint már kétnaponta annyi adatot termelünk, mint amennyit az emberiség történelmétől kezdve

2003-ig összesen létrehoztunk! Régen, ha az embernek volt egy vegyesboltja, akkor megkérdezte a vevőit, mit szerezzen be. Most egy multi cég, amelyiknek több millió vásárlója van, nem tudja körbekérdezni a fogyasztókat. Voltak-vannak persze szociológiai módszerek, kérdőívek, reprezentatív felmérések, de ezek lassúak, továbbá önbevalláson

alapulnak, tehát nem felelnek meg feltétlenül a valóságnak. Erre ad megoldást a Big Data. Az emberek, adott esetben a vásárlók viselkedéséről gyűjtött adatok segítségével vonhatunk le hosszú távú következtetéseket. Az informatikának tehát kihagyhatatlan a szerepe a különféle területek adattömegének a feldolgozásában.”

Csepeli György szociológus előadása, segítője: Nagyfi Richárd

Előadásában arról is beszélt, hogy milyen lehetőségeket és milyen veszélyeket hordoz a világháló az egészségügy és konkrétan a pszichoterápia számára.

„Már az internetezés kezdeti szakaszában voltak különböző egészséggel foglalkozó blogok. Ezt követően az üzenő falakon és a fórumokon megjelentek erre szakosodó oldalak is. Az internetnek kezdettől fogva megvolt az a hatalmas előnye, hogy arctalan, s az emberek úgy tudtak kérdezősködni egészségügyi dolgokról, hogy személyük ismeretlen maradt. Egy stigmatizált betegség-nél ez óriási előny, s az illetén kommunikáció nagyon népszerű lett nemcsak a szexuális témákban, hanem például a cukor- és rákbetegség körében is. Az Egyesült Államokban megfigyelték, hogy ha valakit cukorbetegséggel diagnosztizálnak, legelőször az interneten tájékozódik a betegségről, ahelyett, hogy elmenne egy rendelésre és sokszor ugyanígy keres orvost illetve kórházat is. Ezzel együtt azt is tapasztalták, hogy azok az orvosok, akik nem szerepelnek közösségi oldalakon, a piaci versenyben hátrányba kerülnek.”

Richárd az ELTE-n Csepeli György professzor irányításával részt vett abban a vizsgálatban, hogy megjelennek-e mérhetően a mentálhigiéniai zavarok az emberek digitális lenyomataiban. A válasz igen volt, az elektronikus kommunikációban is mérhetőek voltak a viselkedési változások. Ahhoz természetesen, hogy a módszert biztonsággal tudják ajánlani a klinikai orvoslásnak, még további, szélesebb körű vizsgálatokra van szükség. Egy másik kutatási területük az, hogy milyen befolyása, illetve milyen hatása van a különböző téveszmék terjesztésében a közösségi oldalaknak. Különösen időszerű ez most, amikor egyre több szert és módszert reklámoznak, biztos gyógyulást ígérve a hiszékeny betegeknek. A probléma több rétegű: egyrészt a csodaszer-kam-

„Magyar állampolgárként rendkívül privilegizálnak érzem magam, hogy egyetemre járhatok. Nem is a tananyag fontos, mert az már egyre inkább lemarad, s a legfrissebb tudományos információkat megtalálom az interneten is. Az egyetem jóvoltából azonban olyan közösségekhez tudok tartozni, olyan emberekkel tudok minden nap érintkezni, akiknek más az életvitelük, más a jövőképük; én ebben érzem igazán az ott tanulás jelentőségét. A legtöbb diák csalódik a felsőoktatásban: „nem azt tanuljuk, amit szerettünk volna, az első évben csak szívatnak minket, drága, inkább már dolgoznék... stb”. Ezek az érvek helytállóak, de ennél lényegesebb, hogy az egyetemen olyan kapcsolati hálókat tudunk létrehozni, hallgatókkal, kutatókkal, tanárokkal, amelyek egész életünkben behozhatatlan előnyt fognak jelenteni.”

pányok elidegenítik a betegeket az intézményes gyógyítástól, ami akár halálos is lehet.

„Jogos a pszichiáterek kérdése, mit lehetne tenni azért, hogy a hasznos információk felülkerekedjenek az interneten terjesztett demagóg eszméken. A rövid válasz az, hogy semmit. A részletesebb válasz úgy szól, hogy a szakemberek kitartó munkával próbálják meg saját körüket növelni, és szakmailag hiteles blogokat írni. Nem kell mindenkinek értenie az informatikához, elég, ha egy kis közösségben valaki a többiek helyett kezel egy facebook oldalt, fenntart egy blogot, begyűjti és megosztja a hasznos információkat, figyeli a fórumokon kialakult párbeszédet; olyan hiánypótló oldalakat kellene készíteni, amelyek szépen, lassan jó irányban befolyásolják a közönséget. Lehet, hogy

kezdetben még a hamis szenzációkra kérdeznek rá többen, de idővel sikerülhet rábizonyítani a sarlatánságot a különböző prófétákra. A küzdelem nem lesz könnyű, mert ma az internet egy gombnyomásra választ ad minden kérdésünkre és nem kell szembesülnünk a problémával.

Az „Itt ez a citrom meg a kurkuma, ezt edd és elmúlik a rák!” megoldások ellenében kell fellépniük a szakértőknek, barátian, könnyen érthetően, megnyugtatóan – egyébként ők maradnak alul. Egy ilyen szakértői online csoport, ha jól működik, később megerősödhet, egyre nagyobbá válhat. Kezdetben csak online érintkező tagjai idővel az offline világban is találkozni fognak majd, tovább színesítve saját kapcsolati hálójukat, közösen növelve szakmai tudásukat.”

Csák Elemér

Az Egis a körmendi kosárcsapat névadó szponzora lett

Szorosabbra fűzve több évtizedes kapcsolatát a háromszoros magyar bajnok BC Körmend kosárcsapatával, az Egis 2014. január elsejétől a klub névadó szponzora lett. A csapat idei első, győzelemmel zárult meccse, amelyet a székesfehérvári Alba Fehérvár ellen játszott, nem csupán ennek apropóján volt különleges, hanem azért is, mert példa nélküli összefogás jött létre néhány nap alatt egy beteg körmendi kislány, Erdélyi Rolika javára, amelyhez az Egis is csatlakozott. A kezdeményezésről többek között a Vas Népe és Székesfehérvár önkormányzatának portálja is beszámolt. De előbb lássuk, hogy kapcsolódik egymáshoz az Egis és a körmendi kosárcsapat, valamint a jótékonyági akció története.

Az Egis Körmend Kosárlabdacsapat tagjai

Az Egis hagyományosan az egészségvédelemmel, a környezetvédelemmel, az oktatással és tudománnyal összefüggő célokat támogat, ám az idei évtől bővítette az általa támogatott területeket, összhangban legfőbb törekvé-

sével: a lakosság egészségének védelmével és életminőségének javításával, amelyben a sport kulcsfontosságú. A vállalat ezért 2014-ben az egyik legsikeresebb, nagy múltú hazai kosárcsapat névadó szponzora lett, és partnereül azért választotta Körmend

város kosárlabdacsapatát, mert több mint négy évtizede a térség meghatározó munkáltatója, stabil támogatója város infrastrukturális fejlődésének és civil kezdeményezéseinek. Több mint 800 embernek ad munkát körmendi gyáregységében, amely-

nek termelési és kutatás-fejlesztési kapacitásait folyamatosan bővíti. Kimagasló eredmények övezik a körmendi kosárlabda-klub pályafutását is. Az 1962-ben alapított és idén január elsejétől az Egis Körmend nevet viselő, háromszoros magyar bajnok városi kosárlabdacsapat hat kupagyőzelmével a Budapesti Honvéd után a legeredményesebb klub a Magyar Kupa történetében.

A közös gyökereket erősíti, hogy a kosárcsapat számos korábbi tagja egykor az Egis körmendi gyáregységében dolgozott – többek között a csapat jelenlegi vezetője, Zsebe Ferenc –, és a gyógyszergyár körmendi vezetői közül többen az egyesületben is elláttak vezetői, illetve társadalmi feladatokat. Névadó szponzoraként az Egis minden korábbi támogatást sokszorososan meghaladó mértékben járul hozzá a klub kiegyensúlyozott működéséhez és a csapat további sikereihez.

Az Egis Körmend Székesfehérváron játszotta első idei mérkőzését, amely egy páratlan jótékonysági kezdeményezés apropóján is különösen emlékezetes marad a résztvevők számára. Az Alba Fehérvár szurkolóinak egy kereskedelmi televízióban látott riportból jutott tudomásukra, hogy a négyéves kisfiú csontvelő átültetésre szorul és kezelése a korábbi betegsége miatt mostanra már anyagilag nagyon megterhelte a családját. A székesfehérvári kosárcsapat szurkolói városukban szerveztek gyűjtést, amelyhez nem csupán a város polgármestere, Cser-Palkovics András, hanem az Alba Fehérvár kosárcsapata is csatlakozott, Halm Roland szakosztály-igazgató vezetésével.

A Vodafone Sportcentrumot az Egis Körmend – Alba Fehérvár meccsével avatták fel és a meccs idejére kihelyezett urnákban mintegy 145 ezer forint gyűlt össze, amelyet Székesfehérvár városa további 100 ezer forinttal egészített ki. A sportcentrum avatási ünnepségén részt vett Szalay Ferenc, a Magyar Kosár-

labdázók Országos Szövetségének elnöke is, aki, miután tudomást szerzett a jótékonysági akcióról, a szövetség nevében tovább 500 ezer forintot ajánlott fel az Erdélyi-család számára.

Rolika édesapja, Erdélyi László korábban maga is kosárlabda játékos volt, erre azonban sajnos kisfia betegsége óta nem jut ideje. A különleges kezelések miatt nagyon sokat utazniuk kell országban és három műszakban dolgozik ahhoz, hogy gondoskodni tudjon családjáról. A szurkolók közös adományáról is épp egy kórházban értesült először, Rolika kezelésének konzultációján. A család számára hatalmas örömet okozott az emberek támogatása és együttérzése, hálásan fogadták a felajánlásokat. Rolika édesapjának boldogságát pedig csak fokozta, hogy a körmendi csapat győzött. A kezdeményezéshez természetesen a körmendi klub is csatlakozott felajánlással és urnák kihelyezésével, hogy minél több pénzt gyűjthessenek a kisfiúnak és családjának. A körmendi gyűjtés alapját az a 110 ezer forint adta, amit a csapat tagjai és a klubirodán dolgozó munkatársak adtak össze. A soron következő Körmend – Sopron mérkőzésen kihelyezett urnákban több mint 306 ezer forint gyűlt össze. Ezen felül, a vendégcsapat vezetői a találkozó előtt jelezték, hogy a

Sopron KC is szeretne segíteni Erdélyiéknek és 100 ezer forintot ajánlottak fel, amit a labdafeldobás előtt Molnár András csapatkapitány adott át Rolika édesapjának. A jótékonysági kezdeményezéshez az Egis körmendi gyáregységének dolgozói önálló gyűjtéssel csatlakoztak.

Az Egis Körmend első két idei meccse méltán marad emlékezetes nem csak az Erdélyi-család, hanem mindazok számára, akik lehetőségeikhez mérten támogatták a családot. Az önzetlen és nemes összefogás eredményeként több mint egymillió forinttal sikerült hozzájárulni a kisfiú gyógyulásához és szülei terheinek megkönnyítéséhez.

Az Egis Körmend köszönőlevélben tolmácsolta a székesfehérvári és soproni adományozók felé az Erdélyi-család és a körmendiek háláját, megköszönve a nagylelkű felajánlást, az együttérzést, a kézzel fogható támogatást! „Az együttérzés, az emberi nagyság és az önzetlenség olyan példáját tapasztalhattuk meg vásárnap, amely már a sportszerűségen is túlmutat! Minden érintett nevében ez úton köszönjük mindenkinek a nemes gesztust, a segítséget egy életvidám, de beteg kisfiú mindennapjainak és családja terheinek megkönnyítéséhez!”